

LETO XI Številka 13.

Jesenice, 4. aprila 1969

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Vori — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarnja« Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

13. seja delavskega sveta Železarne

Zmanjšati število zaposlenih in izboljšati osebni dohodek

V soboto, 29. marca 1969 je predsednik delavskega sveta Železarne Franc KOBENTAR sklical 13. sejo, namenjeno predvsem obravnavi sanacijskega programa Železarne, razpisu volitev v samoupravne organe in poročilu o uspehih cnotne preskrbe z ognjevarnim materialom. To so bile osrednje točke dnevnega reda, poleg njih pa so obravnavali še ostala vprašanja, ki so redno na dnevnem redu.

Poročila o tem kako so izvršeni sklepi prejšnje seje delavskega sveta Železarne in o delu upravnega odbora med 12. in 13. sejo delavskega sveta Železarne so vzele na znanje brez pripomb. Na znanje so vzele tudi poročila službe za varstvo pri delu o zidni smrtni nesreči v Železarni, ki je terjala življenje Leopolda Svetelja in o težki nesreči pokojnega Janeza Kokalja, ki je po težkih opeklinah nekaj dni po nesreči umrl v jeseniški bolnici.

Poročilo direktorja Železarne in direktorja sektorja za ekonomiko o sprejetih sanacijskih ukrepih, ki so jih republiški organi sprejeli, da bi delno rešili zunanje vplive za sedanjo težko ekonomsko situacijo Železarne so vzele na znanje in sklenili, da je sedaj treba vse napore uprave podjetja in samoupravnih organov Železarne usmeriti k notranji sanaciji, predvsem pa je treba:

1. uskladiti osebne dohodke z našimi finančnimi možnostmi,
2. zmanjšati število zaposlenih v 114 panogi in

3. ne angažirati sredstev stanovanjskega prispevka za gradnjo novih stanovanj.

S tem v zvezi so sklenili, da mora upravni odbor na seji dne 4. aprila 1969, ko bodo znani podatki za mesec marec, uskladiti in določiti maso osebnih dohodkov, ki bo ustrezala doseženim proizvodnim uspehom in ne bo presegla planirane letne mase osebnih dohodkov. V letošnjem letu, ko se gospodarski položaj Železarne sanira, ne smemo preseči planirane mase osebnih dohodkov. Težnje v prvih treh mesecih pa govorijo prav nasprotno. S tem, če ne bomo presegli mase osebnih dohodkov, pa še ni rečeno, da ne bodo osebni dohodki posa-

meznika večji, kot so bili v preteklem letu. To lahko dosežemo z zmanjšanjem števila zaposlenih in so zato sklenili, da v letošnjem letu ne bomo sprejemali novih delavcev, razen povratnikov iz JLA, absolventov strokovnih šol in dijakov osnovnih šol s področja Jesenic ter nekaj delavcev prav tako s področja Jesenic. Na ta način bi se število zaposlenih znižalo za približno 250 delavcev.

Poleg tega so naročili upravi podjetja, da naredi tudi druge ukrepe, predvsem po vprašanju pravilne razporeditve delavcev na delovna mesta ustrezno njihovim strokovnim sposobnostim in po vprašanju ustrezne prekalifikacije delavcev, ki bodo morali zaradi opuščanja nekaterih dejavnosti preiti v predelovalne obrate.

Nadalje so sklenili, da je treba zaščititi z imenom vsa jekla, ki smo jih razvili v naši Železarni in jih patentirati pri patentnem uradu. Tem jeklom je treba določiti tudi primerne cene.

Ob koncu obravnave sanacijskih ukrepov so sklenili tudi glede regresa za letošnje redne letne dopuste in so si bili enotni v tem, da je treba regrese za letne dopuste izplačevati tudi letos po kriterijih, ki jih je predložila sindikalna organizacija, vendar morajo stroški bremeniti planirano maso osebnih dohodkov, izplačevali pa se bodo iz sredstev pred razdelitvijo.

V naslednji točki dnevnega reda so obravnavali novo strukturo samoupravnih organov v Železarni, ki ustreza novi organizaciji podjetja in je usklajena z novim ustavnim in zakonskim določilom. obenem pa daje večje možnosti angažiranja celotnega kolektiva Železarne v samo-

(nadalj. na 2. str.)

Razgovor z obratovodjem valjarne 1300

Kljub dobrim rezultatom še niso zadovoljni z izplenom

Obratovodja valjarne 1300 LOJZETA ŠTRUMBLA smo prosili za kratek razgovor, da bi posredovali našim bralcem problematiko delovne enote valjarne 1300. Kot osnovo za naš razgovor smo navedli podatke TPD o izpolnjevanju proizvodnih nalog v januarju in februarju. Valjarne 1300 je v januarju izpolnila plan skupne proizvodnje s 114,6 %, v februarju pa 109,5 %. Plan blagovne proizvodnje je bil v januarju dosežen s 115,1 odstotka, v februarju pa 110,2 odstotka. Se podatki o odpravi pločevine, ki nam pokažejo, da so jo v januarju odpravili 5.277 ton, v februarju pa 5.292 ton.

Kljub temu, da smo bili v tork šele 1. v mesecu, nam je obratovodstvo valjarne 1300 posredovalo tudi dva podatka za marec, ko je bil plan gotove robe izpolnjen s 111 %, namesto planiranih 4.600 ton pločevine pa so v preteklem mesecu odpravili 5.100 ton pločevine.

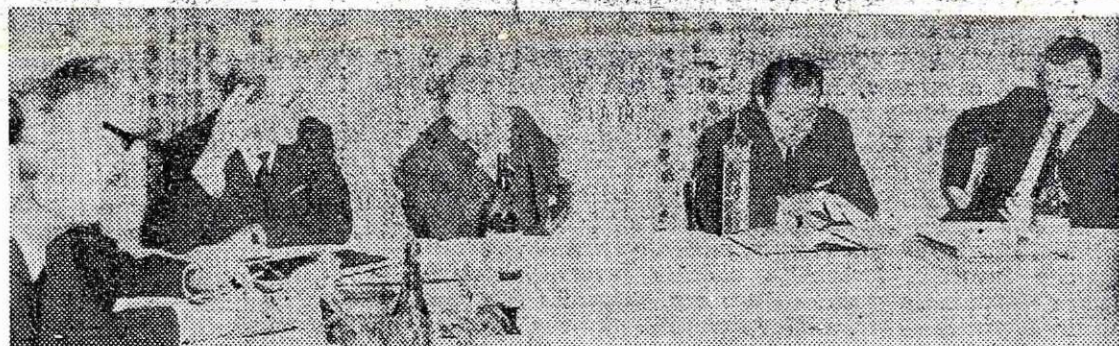
VPRAŠANJE: V primerjavi s planom za leto 1968 ste letos sprejeli nekoliko večjo

delovno obveznost, zanima pa nas, v čem se le-ta razlikuje od lanske in kje nastajajo

problemi, ki jih boste morali premostiti, da boste ob koncu leta proizvodni načrt dosegli in morda tudi presegli. Kaj vse vpliva na izpolnjevanje proizvodnega načrta, kako je z vložkom, delovno silo, vzdrževanjem naprav itd.?

ODGOVOR: Če primerjamo lankoletni proizvodni načrt z letošnjim, potem je vaša ugotovitev v prvem vprašanju točna, da je letošnja obveznost nekoliko večja, in sicer za 26 %, kar pomeni 12.000 ton pločevine več kot v letu 1968. Že doseženi re-

(nadalj. na 3. str.)

Predsednik skupščine SRS Sergej Kraigher na obisku v Železarni

Preteklo sredo se je mudil na Jesenicah predsednik skupščine SRS Sergej Kraigher. V dopoldanskih urah si je ogledal predelovalne obrate in valjarno Bela, nato pa je sledil razgovor s predstavniki samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in uprave podjetja v zgornjih prostorih Kazine. Pogovora s predsednikom Kraigherjem, ki je trajal tri ure, so se poleg predstavnikov Železarne udeležili še predstavniki oziroma zastopniki Skupščine občine Jesenice. V daljši uvodni besedi je direktor Železarne mag. inž. Peter Kunc spregovoril o razvojni poti naše Železarne v minulih povojnih letih in se dalj časa zadržal pri pogojih, ki so v zadnjem času vplivali, da je Železarna prišla v težaven položaj. Za njim je spregovoril predsednik Kraigher. Med pogovorom so bili pogosto omenjeni problemi, s katerimi se srečuje ne le naša Železarna, ampak metalurška industrija pa tudi vse ostale gospodarske panoge v Sloveniji in Jugoslaviji. To so predvsem cene, likvidnost podjetij, visoke interkalarnе obresti itd. Zelo veliko pozornost so posvetili integracijskim procesom, zlasti pa oblikam integracije treh slovenskih železarn. V tej smeri bo treba nadaljevati z že začetim delom ter se odločiti za tako obliko integracije, kjer se interesi kolektivov med seboj povezujejo. Poleg tega je bilo na pogovoru s predsednikom Kraigherjem tudi rečeno, da bo treba izdelati srednjeročni program, s katerim bi lahko veliko pripomogli k izdelavi srednjeročnega programa v slovenskem in jugoslovanskem merilu.

Predsednik Kraigher je z zanimanjem spremljal tisti del razprave, ko so ga predstavniki Železarne seznanili z ukrepi, ki so bili sprejeti in se tudi že izvajajo, da bi izboljšali sedanji položaj. Tu je mišljen predvsem sanacijski program. Prizadevanje kolektiva so vsestranska in velika, to pa potrjujejo tudi doseženi rezultati pri izpolnjevanju proizvodnega načrta v zadnjem obdobju.

Ob koncu razgovora so predstavniki Železarne predsedniku Kraigherju izročili častno zlato plaketo, ki mu jo podeljujejo ob 100-letnici Železarne. Predsednik Kraigher se je zadržal na Jesenicah tudi popoldne, ko so bili predvideni pogovori s predstavniki Skupščine občine Jesenice in družbenopolitičnih organizacij o problematiki jeseniške občine.

Le pravilno poučen in usposobljen delavec lahko varno dela

Razpored volilnih enot za volitve odborikov v zbor delovnih skupnosti SOb Jesenice v sredo 9. aprila

Za volitve odborikov v zbor delovnih skupnosti Skupščine občine Jesenice, ki bodo v sredo, 9. aprila 1969, so za posamezne volilne enote določena naslednja volišča:

VOLILNA ENOTA št. 2 — Volišče št. 1 bo v sejni sobi DE plavž. Na tem volišču volijo delavci plavža in gradbenega vzdrževanja.

VOLILNA ENOTA št. 3 — Volišče št. 1 bo v sejni sobi poleg jedilnice martinarne. Na tem volišču volijo delavci iz martinarne.

VOLILNA ENOTA št. 4 — Volišče št. 1 bo v sejni sobi valjarne žice. Na tem volišču volijo delavci livarne, elektro jeklarne in valjarne žice Jesenice.

VOLILNA ENOTA št. 5 — Volišče št. 1 bo v sejni sobi žebjarne. Na tem volišču volijo delavci elektrodne oddelka, žebjarne in šamotarne.

VOLILNA ENOTA št. 6 — Volišče št. 1 bo v šolski sobi transportne službe. Na tem volišču volijo delavci transportne službe.

VOLILNA ENOTA št. 7 — Volišče št. 1 bo v pisarni vodje materialne službe. Na tem volišču volijo delavci strojnih delavnic in RTA.

VOLILNA ENOTA št. 8 — Volišče št. 1 bo v sejni sobi strojno energetskih obratov. Na tem volišču volijo delavci strojnega vzdrževanja Jesenice in tehnične službe vzdrževanja.

VOLILNA ENOTA št. 9 — Volišče št. 1 bo v sejni sobi strojno energetskih obratov. Na tem volišču volijo delavci plinske in vodne energije, elektro toplotne energije in elektro vzdrževanja Jesenice.

VOLILNA ENOTA št. 10 — Volišče št. 1 bo v pisarni asistentov, Javornik I. Na tem volišču volijo delavci profilnih valjarn.

VOLILNA ENOTA št. 11 — Volišče št. 1 bo v sejni sobi obratovodstva valjarne 2400. Na tem volišču volijo delavci valjarne 2400, strugarne valjev, transportne službe Javornik, strojnega vzdrževanja Javornik, ključavničarji Javornik, montaže Javornik, instalacije Javornik, žerjavnega oddelka Javornik, elektro vzdrževanja Javornik, elektro rep. delavnice Javornik in delavnice elektr. strojev Javornik.

VOLILNA ENOTA št. 12 — Volišče št. 1 bo v sejni sobi valjarne 1300. Na tem volišču volijo delavci valjarne 1300.

VOLILNA ENOTA št. 13 — Volišče št. 1 bo v sejni sobi ANEKS v valjarni Bela. Na tem volišču volijo delavci valjarne Bela, valjarne žice Bela, strojnega vzdrževanja Bela in elektro vzdrževanja Bela.

VOLILNA ENOTA št. 14 — Volišče št. 1 bo v sejni sobi jeklovleka. Na tem volišču volijo delavci jeklovleka.

VOLILNA ENOTA št. 15 — Volišče št. 1 bo v zbornici HVŽ. Na tem volišču volijo delavci HVŽ.

VOLILNA ENOTA št. 16 — Volišče št. 1 bo v glavni pisarni (uprava). Na tem volišču volijo delavci direkcije, energetskega gospodarstva, TPD, komercialnega sektorja, splošnega sektorja in OTK.

VOLILNA ENOTA št. 17 — Volišče št. 1 bo v sejni sobi UOS. Na tem volišču volijo delavci SEP, UOS, finančno računovodskega sektorja, RO, kadrovskega sektorja in projektivnega biroja Jesenice.

VOLILNA ENOTA št. 18 — Volišče št. 1 bo v upravi GEŽ, Cesta železarjev 26. Na tem volišču volijo delavci GEŽ.

Volitve odborikov v zbor delovne skupnosti SOb Jesenice bodo od 4. ure zjutraj do 16. ure popoldan.

OBVESTILO ZA VODILNE IN VODSTVENE DELAVCE ŽJ, KATERI SE UDELEŽUJEJO SEMINARJA O VARSTVU PRI DELU

ŽIC — oddelek za izobraževanje odraslih obvešča vse, ki obiskujejo seminar iz varstva pri delu, da prihodnji teden, od 7. do 10. aprila 1969, ne bo predvidenega predavanja zaradi zavzetosti angažiranih predavateljev.

Nadaljevanje seminarja bo predvidoma od 14. 4. 1969 dalje. O tem boste še posebej obveščeni.

Vodstvo ŽIC

Zmanjšati število zaposlenih

(nadalj. s 1. str.)

upravljanju, odgovornim delavcem pa nalaga večjo odgovornost in strokovnost. Kakšna je predvidena nova struktura samoupravnih organov berite v posebnem članku, v tem članku pa naj vas seznanimo le s tem, da so sklenili, da se nova struktura sprejme, da bomo volili neposredno delavski svet Železarn, svete novih delovnih enot in komisije v obratih, ki so nekakšno nadomestilo za sedanje delavske svete delovnih enot. Volitve v samoupravne organe bodo 29. aprila 1969 in so v ta namen že imenovali volilno komisijo in komisijo za sestavo volilnega imenika. Odločili so se tudi za to, da bo odslej mandat članov delavskega sveta Železarn, članov svetov delovnih enot in članov komisij v obratih štiri leta (sedaj je bil mandat dve leti), ostalim organom upravljanja pa dve leti s tem, da se bodo člani lahko volili dvakrat zaporedoma. Poleg tega so sklenili, da bodo letos lahko kandidirali prav vsi člani delovne skupnosti Železarn, tudi tisti, ki jim letos izteče mandat člana delavskega sveta Železarn, ali člana delavskega sveta delovne enote. Pri naslednjih volitvah to ne bo več mogoče, ker član delovne skupnosti ne bo mogel biti dvakrat zaporedoma izvoljen za člana delavskega sveta Železarn, ali člana sveta delovne enote oziroma za člana komisije v obratih.

V nadaljevanju seje so obravnavali poročilo o uspehih enotnega oskrbovanja Železarn z ognjevarnim materialom, rešili so eno pritožbo sodelavca, sprejeli so pravilnik o izumih in tehničnih izboljšavah in na predlog komisije za gospodarstvo in osnovna sredstva odobrili, da se likvidira material R-3 v skladišču bivše cevarne s tem, da se uporaben material proda prek malo prodaje, neraben pa odpelje v siaro železo ter odobri odkup, za železarno neuporabnih zem-

ljišč posameznim interesentom. Teh interesentov je šest, cena zemljišča pa se giblje po oceni sodnega cenilca od 2,5 do 8 N din za kvadratni meter. Odobrili so tudi prenos stanovanjske barake »Skopje« na stanovanjsko podjetje Jesenice.

Na predlog komisije za organizacijo dela, produktivnost in nagrajevanje so odobrili otvoritev novega delovnega mesta »tehnolog za plavž« istočasno pa so zmanjšali število zaposlenih na delovnem mestu »strokovni sodelavec I.« v upravi osnovnih sredstev. Glede na odlok skupščine občine Jesenice, da se prispevek za temeljno izobraževalno skupnost, ki bremeni osebo dohodke, poveča s sedanje stopnje 2 % na 2,63 % in ker je treba prispevek odvajati že od novega leta, so sklenili, da bomo

skupno obvezo iz letošnjega trimesečnega obračuna osebnih dohodkov poravnali iz sredstev, ki so se nabrala zaradi zaokroževanja izplačil na cel dinar. Ostanek bomo poravnali iz skupne mase osebnega dohodka. V naslednjih mesecih bo povišani prispevek bremenil osebne dohodke vsakega posameznega delavca.

Ob koncu seje so sprejeli začasna navodila za opravljanje železniškega prometa na industrijski železnici v železarni Jesenice, sprejeli so poročilo revizijske komisije o potrditvi investicijskega programa za proizvodnjo varilnega praška in za zamenjavo elektrodne stiskalnice EP-5 s stiskalnico EP-10 ter imenovali predstavnika Železarn v zbor delovne skupnosti socialnega zavoda dr. Franceta Berglja na Jesenicah.

JUGOSLOVANSKA PROIZVODNJA SUROVEGA JEKLA V LETU 1968

Proizvodnja surovega jekla v jugoslovanskih železarnah je bila v letu 1968 sledeča:

Železarna	Proizvodnja 1968 t	Proizvodnja 1967 t	Indeks 68/67 %
SM jeklo			
Zenica	864.611	886.709	97,5
Jesenice	340.240	306.322	111,1
Sisak	218.056	175.948	123,9
Smederevo	92.595	75.404	122,8
Nikšić	44.150	53.856	82,0
Store	37.390	36.735	101,8
Ravne	—	14.988	—
Skupaj	1.597.042	1.549.962	103,0
Elektro jeklo			
Zenica	18.330	20.189	90,8
Jesenice	86.764	65.257	133,0
Sisak	39.455	35.094	112,4
Ravne	101.009	77.222	130,8
Smederevo	6.798	7.062	96,3
Nikšić	67.143	68.710	97,7
Skupaj	319.499	237.534	116,8
LD jeklo			
Skoplje	72.965	4.027	1811,9
Skupaj surovo jeklo			
SM jeklo	1.597.042	1.549.962	
Elektro jeklo	319.499	237.534	
LD jeklo	72.965	4.027	
Skupaj	1.989.506	1.827.523	108,6

Železarska tehnologija v prihodnjih desetih letih

(nadaljevanje)

PROIZVODNJA GRODLJA

Kako daleč bo lahko v prihodnjih desetih letih direktna redukcija nadomestila plavž. V enem ali dveh letih bomo že vedeli za obratovalne izkušnje vsaj treh direktnih redukcijskih procesov v proizvodnih agregatih z dneвно proizvodnjo 500 ton na dan. S tem bomo dobili precej bolj zanesljive podatke o stroških, s katerimi bo mogoče proizvajati v takšnih napravah grodlj pri normalnih obratovalnih pogojih. Istočasno bomo spoznali tudi probleme ter ekonomičnost prevoza grodlja namesto železove rude.

Kaže, da je najboljša pot

direktna redukcija od železove rude do jekla s predelavo železne gobe ali peletov, proizvedenih v napravi za direktno redukcijo, v več ali manj konvencionalni obločni električni peči. Takšno kombinacijo direktna redukcija ter proizvodnje jekla v električni peči lahko smatramo kot najbolj možno nadomestilo za tehnološko pot plavž — kisikov konventor. Ta novi postopek je znan kot tehnično nemogoč. Pri tem pa so še vedno problematični končni stroški za proizvedeno jeklo.

Pri tem nas seveda ne sme presenečati, da pristaši direktna redukcija pričakujejo zelo ugodno ekonomiko tega

postopka. Takšne ugodne rezultate na področju proizvodnih stroškov so že dosegli pri proizvodnji v železarnah večjih proizvodnih zmogljivosti z normalnim obratovanjem na osnovi kontinuiranega procesa. Na drugi strani pa se nanašajo sedaj znani podatki o stroških v glavnem na obrate manjše zmogljivosti, kjer je ekonomika direktna redukcija prav tako neugodna kot pri vsakem drugem postopku z nizko proizvodnjo. Vendar lahko ekonomičnost takšnega postopka izboljšamo že z uporabo predhodno predgrete železove gobe ali peletov.

Realno lahko v desetih letih pričakujemo precejšen

Kljub dobrim rezultatom...

(nadalj. s 1. str.)

zultati v prvem četrtletju kažejo, da smo našo obveznost za to obdobje izpolnili s 110%. To pomeni, da naš obrat količinsko svoje obveznosti dosega in tudi presega, vendar pa ne velja to za izpolnjevanje predpisanega asortimenta. V mislih imam predvsem kvalitete kot npr. dinamo pločevino, ki smo jo izdelali 79%, visoko legirane pločevine (prokron) pa 52% itd. Vzroke je treba iskati predvsem v pomanjkanju ustreznega vložka. Sicer v zadnjem času in še posebej v marcu ugotavljamo bistveno izboljšanje in upamo, da bomo zamujeno nadoknadili.

V kolikor pa bo naš program v večji meri vseboval omenjene kvalitete, pa je razumljivo, da bodo rezultati, kar zadeva izpolnjevanje količinskega plana, slabši. Nobe ne bojimo se, da do konca leta ne bi dosegli proizvodnega načrta po količini in asortimentu, če bo na razpolago ustrezen vložek, da bodo naprave v redu vzdrževane in da bomo imeli na razpolago dovolj delavcev.

Glede delovne sile pa med letom pričakujemo precej težav. Že doslej imamo obračunanih, ali pa je odpoved delovnega razmerja napovedalo čez 40 delavcev, medtem

ko na sprejem novih delavcev ne moremo niti misliti. Da bi problem vseeno zadovoljivo rešili, bodo v sami Železarni potrebni premiki, če bo to za Železarno tudi ekonomsko utemeljeno.

Fluktuacija delavcev, je v veliki meri rezultat težkih fizičnih in tudi nezdravih delovnih pogojev, kar pa ni v skladu z osebnimi dohodki na posameznih delovnih mestih.

VPRAŠANJE: Finančna realizacija je nedvomno izrednega pomena za kolektiv Železarn v celoti, pa tudi za vašo delovno enoto. Kakšni so dosednji rezultati pri izpolnjevanju finančnega načrta in kaj lahko stori vaš kolektiv za čim boljše rezultate pri izpolnjevanju finančnega načrta? Vzporedno s tem nas zanima tudi gibanje proizvodnih stroškov.

ODGOVOR: Čeprav je letošnji finančni plan valjarne 1300 za 2,5 milijarde S din večji od lanskega, nimamo bojazni, da tudi tega ne bi izpolnili. Že v prvih dveh mesecih ugotavljamo prekoračitev finančnega plana za okrog 100 milijonov starih dinarjev. V marcu pa se bo razlika še povečala. Kolektiv lahko vpliva na boljše rezultate pri izpolnjevanju finančnega plana predvsem z boljšim delom. Gre za izboljšanje

oziroma povečanje izplena z vestnim in strokovnim delom. Prav pri izplenu pa z dosedanjimi rezultati nismo zadovoljni in bodo potrebni še precejšnji skupni napor, če bomo hoteli sedanji položaj izboljšati. Omenim naj npr. rezalce ali dvojilce na progi, pa tudi delavce na drugih delovnih mestih, ki so med seboj povezani in od katerih je zelo veliko odvisno, kakšen bo izplen. Predvsem velja opozoriti, da mora biti delo na vseh delovnih mestih enotno oziroma lepo usklajeno. Proizvodni stroški neprestano rastejo, kljub temu pa ugotavljamo, da so po prvih dveh mesecih letošnjega leta pod planiranimi. V januarju smo imeli 74 milijonov S din manj in v februarju 67 milijonov S din manj stroškov, če le-te primerjamo s podatki o planiranih stroških za januar in februar 1968.

VPRAŠANJE: Kako je s strokovnim izobraževanjem delavcev zaposlenih na delovnih mestih? Imate v načrtu razgovore, predavanja, tečaje in seminarje, na katerih bi delavce seznanili s perspektivnim razvojem vašega obrata, oziroma kako boste delavcem najbolj nazorno pojasnili delovni proces v novi kombinirani hladni valjarni pločevine, ki je upoštevana v konceptu integracije treh slovenskih železarn, zgrajili pa naj bi jo v valjarni Bela?

ODGOVOR: V minulih po-vojnih letih smo si zelo prizadevali, da bi omogočili slehernemu delavcu čim več znanja, ker vemo, da bo le s strokovnim znanjem kos nalogam na delovnem mestu. Žal pa interes tudi za izobraževanje ni več tak kot je bil.

Sicer je res, da koncept integracije treh slovenskih železarn omenja izgradnjo nove moderne hladne valjarne, vendar pa trenutno o izgradnji te nove valjarne nimamo nobenih natančnih podatkov, ki bi jih lahko posredovali našim sodelavcem v obratu.

Zamenjali so progo za žerjav v hali pražilnih peči

V hali pražilnih peči so bili tiri za žerjav že dalj časa precej iztrošeni, tako da je bila vožnja za same žerjavovodje precej težka in ni čudno, če je bilo vedno več pritožb. Ker smo v šestnajstih letih menjali tire že dvakrat, je bilo potrebno pripraviti rekonstrukcijo same proge. Zamenjava tirov vzame precej časa, ustaviti pa je treba tudi obratovanje pražilne peči. Po predvidenem programu bi morali tračnice zamenjati že ob koncu januarja, vendar smo takrat odstopili od zamenjave zaradi težav v pripravi vložka za plavže. Do sedaj smo imeli na tem žerjavu že dve različni vrsti tračnic, katere pa se niso pokazale kot najboljše. Za vgraditev železniških tračnic je bilo potrebno predelati tudi način pričvrstitve. S pripravi smo začeli že lani in tudi naročili v strojni delavnici elemente za pričvrstitev, seveda je bilo potrebno pričvrstitev prilagoditi nosilcem žerjavne proge.

Prve tračnice so bile napravljene iz kvadratnega profila, privarjenega na lamelo in potem priklovene na nosilec. Te tračnice smo morali kmalu zamenjati. Zamenjali smo jih z originalnimi tiri za žerjave. Te smo dobili iz reparacij. Tudi te se niso obnesle, zato smo sedaj vzeli železniške tračnice. Da bi ublažili trdo vožnjo žerjava, smo med tračnico in nosilni element vgradili amortizerje. Po prvi vožnji se je to obneslo zelo dobro, žerjav teče

zelo lepo in razmeroma tudi tiho. V kolikor se bo to dobro obneslo, bomo tudi pri zamenjavi tračnic v rudarni to uporabili.

Seveda pa je vzdržnost žerjavne proge odvisna tudi od načina vožnje z žerjavom. Pri nas se žerjavovodje vse preveč poslužujejo »kontranja«, kar zelo uničuje progo; posebno če se to dogaja vedno na enem in istem mestu. Žerjavovodje kljub opozorilom in prepovedi še vedno tako vozijo kot so navajeni.

Istočasno smo na žerjavu naredili remont. Zaradi kratkega časa ni bil napravljen v celoti, zato bomo morali remont nadaljevati v prihodnjih. To seveda remont precej podraži, toda zaradi pogojev dela v pripravi vložka za plavže, kjer je na progi samo en žerjav, ne moremo drugače.

Zastoj na žerjavu smo tudi izkoristili za zamenjavo krov- nish plošč nad gorilcem v pražilni peči.

Celotna dela smo izvajali po naprej določenem programu. Samo dela na zamenjavi krovnih plošč so se zadnji dan nekaj zakasnila in je zato pražilna peč osem ur več stala. Vzrok je bil v tem, ker smo morali obnoviti del zidu nad vstopno odprtino, kar prej nismo predvidevali. Tako imamo sedaj urejeno progo in tudi delno pražilno peč, tako da bomo do predvidene- ga remonta, ki bo v januarju prihodnjega leta, lahko obratovali brez večjih zastojev.

Stane Torkar

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu

DEŽURNA SLUŽBA V ŽELEZARNI

SOBOTA, 5. 4., od 20. do 8. ure: STANISLAV KOREN, Javor- niki II.

NEDELJA, 6. 4., od 8. do 20. ure: ANTON GROSELJ, va- ljarna žice Bela.

NEDELJA, 6. 4., od 20. do 8. ure: ANTON KOMLIJANEC, HOP.

PONEDELJEK, 7. 4., od 20. do 8. ure: inž. JOŽE ARH, RO. TOREK, 8. 4., od 20. do 8. ure: inž. STANKO ČOP, talilnice. SREDA, 9. 4., od 20. do 8. ure: TONE STRAJNAR, livarna. ČETRTEK, 10. 4., od 20. do 8. ure: LJUTA NAZIF, Javor- niki I.

PETEK, 11. 4., od 20. do 8. ure: ZDRAVKO ČRV, Javor- niki I. Dežurni ima sedež v pisarni tajništva tehničnega in proiz- vodnega direktorja, tel. 225 — ob odsotnosti kličite tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavimo na razglasnih deskah vseh vr- tarjev.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu

razvoj postopka direktna redukcija — električna obločna peč v tistih državah, kjer imajo v primerjavi z drugim koksom na razpolago cene- rjav premog, zemeljski plin ali mazut, oziroma električno energijo. Vendar v glavnih področjih z zelo razvito že- lezarsko industrijo kot je Za- hodna Evropa, ZDA ali So- vjetska zveza, bo še vedno prevladoval postopek plavž — kisikov konventor. Pestek direktna redukcija — obločna električna peč za proizvodnjo jekla bodo tudi uporabljali v tistih deželah, ki nimajo velikih tržišč, kar bi ekonomsko opravičilo gradnjo velikih železarskih objektov. Istočasno pa je takšen postopek dovolj eko- nomičen tudi pri manjši pro- izvodnji. Seveda velja to predvsem za gradnjo novih, majhnih železarn.

Druga možnost je v uvozu direktno reduciranih peletov iz tistih krajev, kjer je nji- hova proizvodnja cenena, v industrijske dežele za pro- izvodnjo jekla v obločnih električnih pečeh. To bi bilo lahko zelo ugodno za Japo- nsko, ki uvaža večino potreb- ne železove rude in goriva iz prekomorskih dežel. Količi- na uporabljenih direktno re- duciranih peletov je ekono- msko vprašanje, na katerega vplivajo različni lokalni po- goji.

Tudi razvoj plavžarske teh- nologije, ki je danes postala že močno učinkovit in kom- plexen sistem, se v prihod- njih desetih letih ne bo usta- vil. Iz skice, objavljene v prejšnjem nadaljevanju, je razvidno, kako je padala po- raba koks v preteklih dese- tih letih v britanskih, severno- ameriških in japonskih plav-

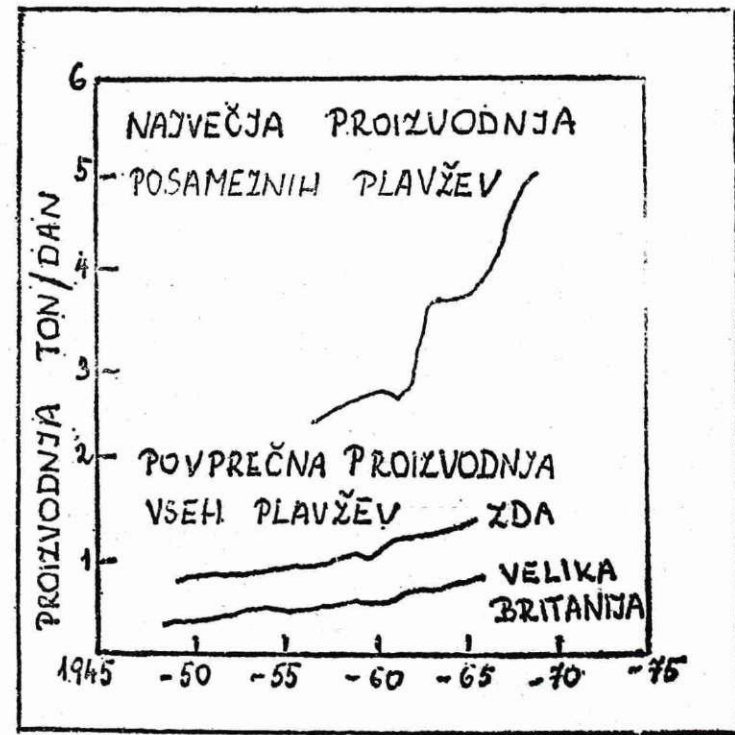
žih. Za prihodnja leta raču- namo, da bo poraba koks pri dodajanju 15—20% plina- stega ali tekočega goriva in uporabi 95% rudnega vložka ter 5% starega železa v vsi- pu padla na 400—480 kg/t grodlja. To velja seveda v primeru najugodnejših osta- lih pogojev (dobro priprav- ljen vsip, visoka temperatu- ra zraka).

Iz priložene skice je razvi- den izreden porast dnevne proizvodnje plavžev v zadnjih desetih letih. To je posledica povečanja konstrukcije sa- mih plavžev in zelo dobre priprave vsipa. Na isti skici pa tudi vidimo naraščanje poprečne dnevne proizvodnje vseh plavžev v ZDA in Veliki Britaniji.

(Nadaljevanje)

JUBILANTI 50-LETNIKI

V aprilu bodo praznovali petdeseti rojstni dan na- slednji naši sodelavci: MIRKO GASAR, strojne delav- nice — 13. aprila, STANKO MALEJ, SEP — 24. aprila in ANTON ARNEŽ, strojne delavnice — 26. aprila. Iskreno čestitamo!

Naraščanje dnevne proizvodnje plavžev

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Zadnja seja predsedstva

Na seji predsedstva tovarniške konference ZM, ki je bila v torek 1. aprila 1969 so sklenili, da bodo za posebne uspehe in prizadevanja za družbeni in kulturni napredek občine predlagali Mira Ipavca za odlikovanje »red dela z rdečo zastavo«, Frana Tušarja, Franca Jeklarja, Janka Močnika, Andreja Mrak in Heleno Pretnar pa za »red dela z zlatim vencem«.

Potrjeno je bilo, da gresta na posvetovanje o problemih delavske mladine v Priboj Franc Jeklar in Ivo Zavodnik. Uradno delegacijo, ki bo pregledala možnosti mednarodnega sodelovanja med železarno POLDI in Jesenicami pa sestavljajo Miro Ipavec, Andreja Mrak, Jože Rebolj in Anton Svetanič. Delegacija se bo posvetovala tudi o medsebojni zamenjavi praktikantov srednjih in visokih šol ter krajši specializaciji mladih strokovnjakov. Omenjeni člani odpotujejo v CSSR v petek 10. aprila 1969.

Na seji so govorili tudi o podrobnosti PETEROBOJA, ki bo 27. aprila 1969. Opozorili so na eventualno manjšo udeležbo, ki bo nastala vsled vseljidskega shoda istega dne v Velenju.

Ugotovili so, da bodo na kviz oddaji »Železarstvo na Gorenjskem« poleg zunanjih sodelovale tudi ekipe predsedstva TK ZM, ekipa upravnih služb, ekipa ŽIC in mešana ekipa Javornik III. in želblarna.

Ogled jeseniških obratov

V četrtek so si mladinci iz aktiva jeklovlek ogledali obrate v naši Železarni. Ekskurzija je bila pod strokovnim vodstvom, zato so udeleženci ekskurzije z zanimanjem sledili ogledu. Udeležba sicer ni bila zadovoljiva, vendar kljub temu so mladinci iz aktiva jeklovlek pokazali zanimanje za našo Železarno in za delo ter proizvodni proces v njej.

Naša želja je, da si podobne ogled organizirajo tudi ostali aktiv, vendar morajo željo za ogled sporočiti vsaj štiri dni prej na predsedstvo mladine Železarne Jesenice — telefon št. 218 ali 269, da jim bomo omogočili ogled oziroma preskrbeli propustnico in vodjo ekskurzije.

Mladi elektrovzdrževalci na pravi poti

Aktiv EV v Železarni ob pomoči PK ZM Železarne že dobiva jasnejšo obliko. Sedaj imajo po obratih kratke ustanovne sestanke, kjer zbirajo mlade ljudi, ki bi bili pripravljeni sodelovati. Tako si PK lahko ustvari približno predstav, koliko ljudi je zainteresiranih za delo v organizaciji. Na teh sestankih se mladi seznanjajo z organizacijo samo in z delom, ki je predvideno za normalno delovanje aktiva.

Eden takih sestankov je bil tuc v valjarni Bela. Odziv je bil dober in vsi fantje so bili zainteresirani za delo. Sestanek je uspel. Posebno zahvalo za ta dober obisk in tudi za drugo podporo smo dolžni vodju EVB inž. Ažmanu, ki nam je nesebično pomagal in uspeh ni izostal.

Ko bomo s sestanki po obratih gotovi in ko bomo imeli približno sliko stanja, bomo na konstituantni seji izvolili odbor mladinske organizacije. Sedanji odbor je le začasna rešitev za toliko časa, da aktiv res zaživi.

Jamo

Mladinke upravnih služb o svojem delu

V sejni sobi v Delavskem domu je bil v ponedeljek, 31. aprila, sestanek mladinskega aktiva upravnih služb, kateremu je prisostvovalo 12 mladink od 39, kolikor je zaposlenih na območju, ki ga zajema aktiv. Sestanek je vodila predsednica aktiva Metka Jerovšek. Mnoge mladinke bi se sestanka še rade udeležile, pa niso mogle zapustiti delovnega mesta. Kot zanimivost naj navedem, da je mladinski aktiv upravnih služb aktiv mladink, kajti imajo samo enega mladince, ki pa ga ni bilo na sestanek.

Po svojem delovnem programu so najprej rešile izbiro mladink za tekmovanje v znanju, ki bo konec tega meseca. Mladinke so si razdelile teme za to tekmovanje po interesih posameznic in sicer tako, da se vsaka pripravi le na eno temo, tako, ki jo veseli.

Blagajniško poročilo je podala kar predsednica sama. V blagajni imajo 632,60 N din, ki so ga zaslužile z delovnimi akcijami (papir itd.).

Potem pa so mladinke obravnavale še izlet v Trst v organizaciji PK ZMS železarne Jesenice. Govorile so tudi o letovanju v CSSR in o bližnjem nastopu Vice Vukova v ješeniškem gledališču.

Med drugim so se mladinke tudi obvezale, da bodo na predvečer prvega maja pomagale mladincem pri kurjenju kresov.

Vzdušje na sestanku je bilo prijetno. Mladinke so se v organizacijskem delu izkazale za zelo vestne, dobre in resne. Aktivni želimo še mnogo uspehov!

Jamo

Sankaško tekmovanje

V soboto 29. marca 1969 so na pobudo mladinskega aktiva jeklovlek izvedli obratne sankaške tekme v Planini pod Golico.

Po končani dopoldanski dnini so se mladinci odpeljali z avtobusom v Planino pod Golico, od tam pa peš do doma tabornikov, kjer je bil start. Izvedli so dva teka. Najboljši je bil Zvone Gašperšič, drugi Anton Burgar, tretji Lojze Jarkovič, Srečo Lotrič, itd. Vsi so prejeli nagrade. Pri ženskah pa si Jolanda Vister in Valka Branc delita prvo in drugo mesto, tretja je Ilonka Šmid.

Po tekmovanju smo se vrnili v taborniški dom, kjer je vsak dobil malico. Skupaj je bilo 17 udeležencev.

Mladi se zahvaljujejo Otu Pircu in Slavku Markeljnu, ki sta bila organizatorja tehničnega dela. Za nagrade je prispeval sindikat, za kar se jim mladina še posebej zahvaljuje.

Vzdušje je bilo zelo pristrčno in smo tudi zaplesali. Povratek je bil zvečer z avtobusom. Slavko Štefelin

Vice Vukov na Jesenicah

Predsedstvo mladine železarne Jesenice sporoča svojim članom, da bo 15. aprila 1969 gostoval na Jesenicah popularni pevec Vice Vukov. Zaradi izrednega zanimanja bosta ta dan dva koncerta. Kdor želi dobiti karto za popoldanski koncert (znižano ceno 5 N din) naj se prijavi pri obratnem predsedniku mladine ali na telefon št. 218 najkasneje do 11. 4. 1969.

Ne zamudite prijetnega popoldneva. V mesecu maju pa predvidevamo gostovanje »zlatega dečka« Ivice Šerfetijskega.

Rezervirano za smeh

ZGODI SE

Ob koncu službe je sodelavec telefonično zvedel, da je dobil krepkega sina. Ves srečen in zmeden je naenkrat pogrešil svoj suknjič. »Kje je moj suknjič,« je nestrpno vzkliknil. »Saj ga imaš vendar že na sebi,« mu je dejal kolega. »Še dobro, da si mi povedal, če ne bi ga danes gotovo pozabil,« je zmedeno odvrnil srečni očka.

OST

Pilotu Caravelle se je pokvaril višinomer in drvi vedno višje. Kaj, če se zgodi nesreča in bo s sinjih višav odletel nazaj v črno nižino!

Jamo

»...Morali boste počakati na vrsto!«

Ključavničarji odlično popravili dotrajani rotor

Večkrat smo že poudarili, da so strojni in elektro vzdrževalci poleg energetikov v Železarni zelo uspešni in aktivni na področju različnih tehničnih izboljšav in pocenitvah ter izboljšavah obratovanja. V zadnjem času so opravili veliko in pomembno delo ključavničarji iz obrata jeseniškega strojnega vzdrževanja.

Komisija strokovnjakov je ob generalnem remontu in demontaži tekača turbine II v hidrocentrali Zasip ugotovila, da je le-ta zaradi popolne izrabljenosti in dotrajanosti neuporaben. Popolnoma dotrajan rotor turbine II v Zasipu je predstavljal veliko materialno in življensko nevarnost in ni bil več sposoben za nadaljnjo varno obratovanje. Obstajala je nevarnost, da se pri nadaljnjem obratovanju zaradi izrabljenosti razleti in poškoduje ohišje turbine. Na osnovi takega stanja je bil obrat elektro energije primoran, da naroči novo turbino, ali vsaj nove dele.

Kolektiv jeseniških ključavničarjev pod vodstvom Janeza Rozmana in Jožeta Fileja se je odločil, da temeljito popravi in usposobi šestino izrabljenega tekača turbine. Delo na popravilu tekača turbine je bilo zahtevno in je zahtevalo maksimalno mero vestnosti in znanja. Ključavničarji so z veliko mero znanja in izkušenj odlično zavarili vse izrabljene dele rotorja in brezhibno popravili lopatice.

Delo je bilo v zelo kratkem času odlično opravljeno z minimalnimi stroški. Turbinski tekač je stoddstotno popravljen in usposobljen za nadaljnjo deset in večletno obratovanje. Kolektiv jeseniških ključavničarjev je s tem popravilom ponovno dokazal, da je sposoben izvršiti najbolj zahtevno in odgovorno nalogo. Delo so opravili v zelo kratkem času in kvalitetno. Rotor Francisove turbine II v hidrocentrali Zasip od popravila dalje nemoteno obratuje.

Zuro

Železarski globus

SVEDSKA — Švedska državna rudarska družba IKAB bo v bližini znanega rudnika zgradila novo napravo za sintranje železove rude. Njena letna proizvodna zmogljivost bo 1,8 milijona ton sintra, ki ga bodo prodajali železarnam. V ta namen bodo porabili 20 milijonov dolarjev investicijskih sredstev.

Miloš Magolič

Od prazgodovinskega Ajdovskega gradca do moderne železarne

5. nadaljevanje

V dosedanjih štirih nadaljevanjih zgodovinskega pregleda železarstva na Gorenjskem sem na kratko obdelal razvoj železarstva na Slovenskem od prazgodovine do novega veka. Pri svojem pisanju sem se opiral na skope podatke arheoloških odkritij in še bolj skope pisane vire.

V naslednjih nadaljevanjih pa si oglejmo železarske obrate in njihov razvoj, ki so kasneje, to je v letih 1869 do 1872, sestavljali bazo na novo ustanovljene delniške družbe, imenovane Kranjska industrijska družba. S tem je bil preprečen dokončen propad železarstva na Gorenjskem.

Klasična doba gorenjskega fužinarstva zajema 300-letno razdobje od leta 1580 do 1880 ter se končuje z ugasitvijo zadnjih plavžev in opustitvijo rudokopov v Karavankah. Fužinarji so se uporno borili za svoj obstoj, dokler jim tehnična revolucija z uvedbo novih tehnoloških postopkov za redukcijo rud ni odvzela zadnjo možnost dela in obstoja.

Pri gorenjskih železarskih obratih sta se razvila dva različna sistema ustroja fužin in sicer: tip skupinskega in tip individualnega lastništva naprav. Skupinske fužine so se razvile v Železnikih, Kropi, Kamni gorici in Kol-

mci. Pri njih so bili plavž, bales, težko kladivo, čistilni ogenj in cajnarica nedeljiva skupinska last. Isto je v začetku veljalo tudi za Planino pod Golico in Bohinj. Fužine na Savi, Javorniku, v Račavi in Mojstrani pa so bile že od nastanka v posesti individualnih lastnikov. Zamisel skupnosti pa je bila le deloma izpeljana. Skrb za ogelje in rudo je bila prepuščena vsakemu posameznemu deležniku, ravno tako tudi predelava grodlja v kovno železo in končne proizvode. Nekateri deležniki so rudarili sami, nekateri pa so rudo kupovali od kmetov. Ravno tako so jim tudi ogelje dobavljali zakupni oglarji, ali pa so ga kuhali rovtarski kmetje. Posledica takšnih razmer je bila ta, da je ostal plavž čisto

Bohinjska posest je bila prvotno deljena. Spodnja dolina z Bistrico in Pozabljenem je bila od leta 1004 pod blejskim gospostvom, medtem ko je ostala Stara Fužina pod radovljiško gosposko. Prav tako je imel vsak del svoje rudarske pravice, vendar pa so rudarji nabirali rudo, kjer so jo našli. Najstarejši ohranjeni dokument o bohinjskih fužinah datira z dne 7. 10. 1568. Z njim se pooblašča Jurija Klanca, da zastopa fužinarje

Golico že v prvih desetletjih 16. stoletja, leta 1598 pa je Johan Locatelli že udeležen na Plavžu na Jesenicah in lastnik fužine v Mojstrani. Kasneje so se umaknili iz savske doline in se preselili v Bohinj.

V Valvasorjevi dobi so bili v Bohinju štirje železarski obrati in sicer:

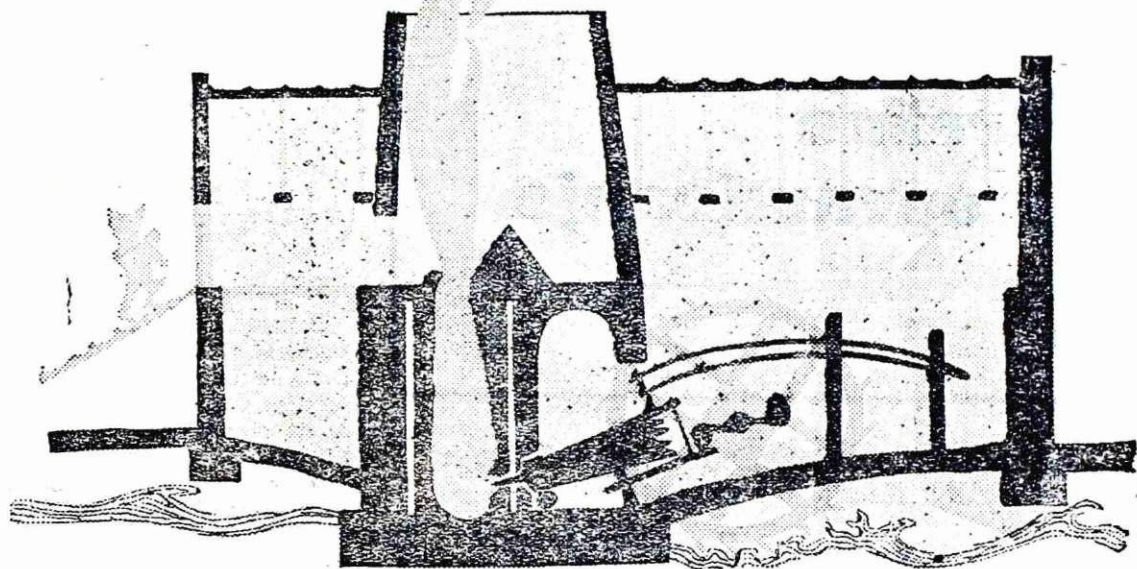
1. Stara Fužina, last Aleksandra Locatellija.

2. Nekoliko nižje je bila fužina, pri kateri se je nahajal tudi znameniti žični vlek, tudi last Locatellija.

3. Bohinjska Bistrica, last Vincenca Locatellija.

4. Nekoliko dalje je bila Hvarna, ki je bila 1680. leta tudi v lasti Locatellijev, ustanovil pa jo je ljubljanski zdravnik Konrad Widholdt.

Kako obsežno je bilo ru-

PLAVŽ OKOLI LETA 1600

V 12. stoletju so se plavži z mehovi na vodni pogon preselili k potokom in rekam. Tako so, povečani in pokriti s streho, nastali srednjeveški plavži. Peč na volka je v dvajseturnem talilnem procesu spočetka dajala do 250 kg, pozneje pa celo do 850 kg težko gmoto surovega železa. Pri tem pa je bilo proizvedenega poleg volka tudi vedno več tekočega grodlja. S pomočjo močnejšega in stalnejšega vpiha pa so že od leta 1300 dalje prešli na proizvodnjo samo tekočega grodlja. Takšni plavži so okoli leta 1760 popolnoma spodrinili peči na volka. Dnevna proizvodna zmogljivost je znašala tega leta okoli 2 toni, okoli leta 1920 pa do 60 ton.

neizkoriščen, s časoma pa so se v rokah premožnejših deležnikov akumulirali deleži šibkejših.

Rudarilo se je za vsako fužino v velikem obsegu, o čemer nam pričajo rudarske knjige, ki so bile vpeljane leta 1668. V te knjige je bilo v času od leta 1668 pa do leta 1815 vpisanih nad 5000 rudarskih dovoljenj.

V Bohinju so prvotno rudarili in talili domačini. Ko pa so se mednje priselili v 16. stoletju tujci iz Bergama v Lombardiji, so Slovenci prepuščali iniciativo Bergamaskom in pasivno doživljali modernizacijo tehnologije železarstva in gospodarski napredek. Sprva srečujemo v listinah sama slovenska imena, kasneje pa Slovencev več ne omenjajo in nastopajo doseljenci kot edini lastniki. Tudi v rudarskih knjigah zasledujemo po letu 1570 vedno več tujih imen, čeprav je samo pravica rudarjenja ostala tudi v prihodnje, sicer v manjšini, še v rokah domačinov. Pretežna večina prebivalstva prevzame delo pri doseljencih kot rudarji, gozdni delavci, oglarji, prevozniki in fužinski delavci.

Stare Fužine na sestanku v Ljubljani. Po listinah pa so nastale fužine v Bohinjski Bistrici leta 1540, na Pozabljenem leta 1562, medtem ko je Stara Fužina mnogo starejša. Med starejšimi solastniki fužin čitamo imena Kralj, Hrovat, Grošer, Žmitek in Lavrenčič. Na pooblaštilih za sestanek fužinarjev v Ljubljani z dne 17. 10. 1568 pa kot odposlanca bohinjskih fužinarjev zasledimo rudarskega sodnika Jakoba Grošerja in Ambroža Dellagrotta, dalje Hieronima Milana, fužinarja na Pozabljenem, Matevža Grošerja, deželno knežjega davkarja in Petra Grošarja, fužinarja na Stari Fužini. V listini iz leta 1572 sta podpisana kot lastnika fužin Hieronim Milano, in Anton Panicol, leta 1596 pa Julij Buceleni in Janez Coronin, kot fužinarja na Jesenicah in v Bohinju. To so prvi ohranjeni pisani viri o fužinah in fužinarjih v Bohinju.

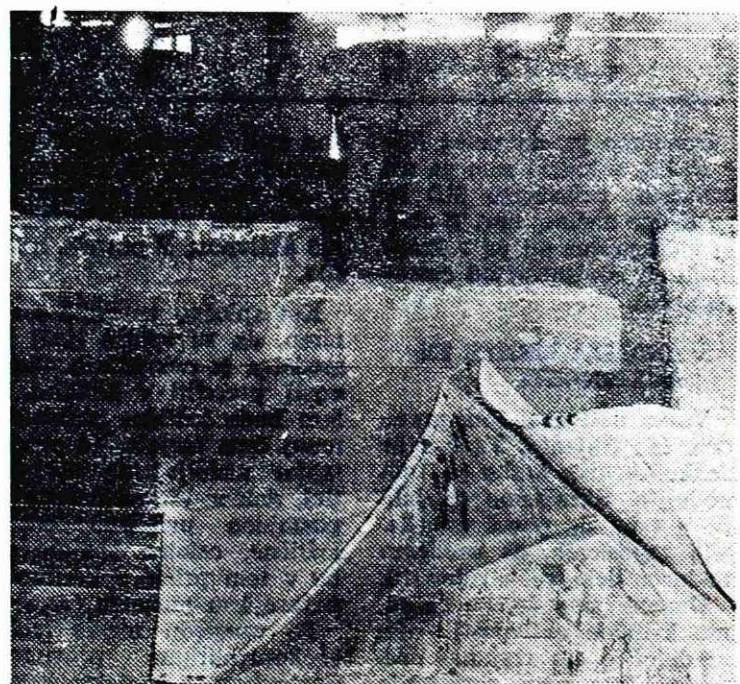
Leta 1669 se imenujejo kot lastniki fužin v Bistrici in na Stari Fužini Jurij Locatelli, dediči Jakoba Mariašija in Martin Tazol. Locatelliji so se pojavili na Planini pod

darstvo na Jelovici, v Bohinju in Gorjušah v 17. in 18. stoletju za potrebe bohinjskih fužin je lepo razvidno iz spodnjega pregleda podelitev rudarskih pravic:

V letih 1641—1659 za 9 jam
V letih 1713—1750 za 96 jam
V letih 1750—1778 za 119 jam

Dne 6. 2. 1714. pa se pojavlja kot nov fužinar na Bistrici Franc Pitoni. Pitoni je bil zelo podjeten in je vzel leta 1734 tudi Locatellijeve obrate na Plavžu in Mojstrani v zakup. Vse kaže, da je sprva posojal zadolženim Locatellijem denar, se jih slednjič otrese in postal že leta 1736. edini lastnik bistrških fužin.

Lastnik fužine v Stari Fužini pa je postal leta 1739. Matevž Varl, ki pa je bedno končal v konkurzu. Tudi Pitoniji niso imeli večje sreče s fužinami. Zaradi elementarnih neizglednih neurja 18. 5. 1739. so pretrpeli v Bohinju tolikšne škode, da so zaradi njih zašli v finančne težave in so morali končno prodati svojo fužinsko posest predstavniku novega fužinskega rodu na Gorenjskem, Michelangelu Zoisu.

Tako izgledajo varnostne ograje ob globokih jamah ASEA elektr. peči in ponvični jami

dipl. oec.
Rudi Rozman

Mrežno programiranje

Kratek opis mrežnega programiranja (nadaljevanje in konec)

1. DEFINICIJA POJMOV

V tekstu smo uporabljali že precej novih izrazov, ki imajo v izrazoslovju MP svoj točno določen pomen. Tako pod projektom razumevamo vsako dejavnost, ki jo mrežno planiramo. Projekt je npr. izgradnja poslopja, remont, uvedba elektronskega računalnika, proizvodni proces itd. Vsak projekt oz. dejavnost sestoji iz posameznih delov, faz, operacij, aktivnosti. Aktivnost je torej določen element mrežnega diagrama, ki pomeni ali jasno določeno aktivnost, čakanje, ali pa navidezno aktivnost, ki ni aktivnost v pravem pomenu besede, marveč naznačuje samo povezavo med posameznimi aktivnostmi.

Celoten projekt lahko prikazemo z listo aktivnosti, kjer je zlasti iz tehničnih razlogov zaželeno, da so aktivnosti navedene po kolikor toliko logičnem zaporedju. Zaradi lažjega razumevanja osnov MP si bomo na primeru izgradnje lesene weekend-hišice ogledali ves potek programiranja. Omeniti pa moramo, da smo zaradi poenostavitve in omejenega prostora izbrali primer s samo približnimi podatki.

Projekt — izgradnjo weekend-hišice — prikazemo z naslednjo listo aktivnosti, ki predstavlja devet faz:

Lista aktivnosti:

- A — naročilo in dobava lesa, žebeljev itd.
- B — naročilo in dobava zidnih blokov in malte
- C — izkop temeljev

- D — zidanje temeljev
- E — postavljanje sten, oken, vrat itd.
- F — postavljanje stropa in ogrinja za streho
- G — pokrivanje tal
- H — čiščenje
- I — zidava betonske ograje

Že na tem mestu naj omenimo, da vsak projekt lahko razbijemo na večje ali manjše število aktivnosti, kolikor podrobno pač želimo. O tem, kakšne možnosti v zvezi s tem nastopajo, ne bomo posebej govorili.

Na enak način, kot smo naš projekt razdelili na posamezne aktivnosti, lahko razbijemo skoraj vsako dejavnost.

Vsaka aktivnost, razen navidezne, ima določen čas trajanja. Pri določanju časa aktivnosti smo že omenili dve možnosti: PERT in CPM metode. Vsaka aktivnost ima svoj začetek in svoj konec. Začetek ali konec ene ali več aktivnosti oziroma celega projekta imenujemo dogodek. Aktivnosti so med seboj povezane. Tako npr. z aktivnostjo H, to se pravi s čiščenjem, ne moremo pričeti prej, dokler vse ostale aktivnosti niso zaključene. Aktivnost D, izkop temeljev pred zidanjem temeljev itd. Zato zdaj listo aktivnosti razširimo z dvema dodatnima podatkom: časom trajanja in povezanostjo. Pri tem bomo pri povezanosti napisali, katerim aktivnostim mora biti predhodno vsaka posamična aktivnost. Vsi ti podatki so razvidni iz naslednje tabele:

aktivnost	čas trajanja v dneh	prehodi aktivnost
A naročilo in dobava lesa, žebeljev itd.	3	E, F, G, H
B naročilo in dobava blokov in malte	4	D, E, F, G, H, I
C izkop temeljev	6	D, E, F, G, H, I
D zidanje temeljev	4	E, F, G, H
E postavljanje stene	8	F, G, H
F postavljanje stropa in strehe	6	H
G pokrivanje tal	2	H
H čiščenje	4	—
I zidava betonske ograje	5	H

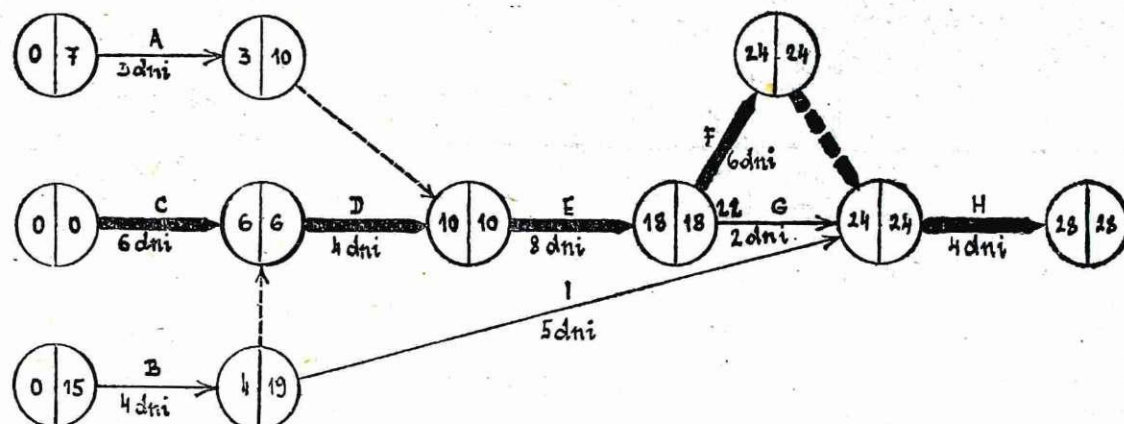
Tabelo beremo takole: naročilo in dobava lesa, žebeljev itd. traja 3 dni in ji sledijo aktivnosti E, F, G, H. Dokler

nimamo lesa, žebeljev, ne moremo pričeti s postavljanjem stene, stropa, strehe, pokrivanjem tal in čiščenjem. Enako

velja za vse ostale aktivnosti. Ko imamo zbrane podatke v tabeli, lahko pričnemo z risanjem mrežnega diagrama.

2. MREŽNI DIAGRAM (MD)

Za risanje mrežnega diagrama potrebujemo listo aktivnosti in povezanosti med njimi. Pri risanju upoštevamo vrsto pravil, prav tako pa je dobro poznati pripomočke, ki olajšujejo sestavljanje MD. Da se izognemo suhoparnemu naštevanju pravil, bomo kot končni rezultat dali sliko MD; bralec pa lahko sam preveri, da so upoštevane vse povezanosti, razvidne iz predhodne tabele.

Tolmačenje:

Dejavnost D npr. sledi dejavnosti C in dejavnosti B. Črtkane linije pomenijo navidezne aktivnosti, ki kažejo le na povezanost med aktivnostmi. Aktivnosti so usmerjene, njihova dolžina pa ne predstavlja njihovo trajanje. Krogci predstavljajo posamezne dogodke (vsaka aktivnost mora imeti svoj začetni in končni dogodek). Krogci smo za naše potrebe razdelili v dva dela. V levo polovico napišemo najbolj zgoden čas začetka vsake aktivnosti. Aktivnosti A, B, C se lahko prične takoj, zato smo vpisali v levo polovico krogcev nule. Aktivnost D se lahko začne šele, ko sta aktivnosti B in C končani. Aktivnost B traja 4 dni, aktivnost C pa 6 dni. Aktivnost D se lahko prične šele po šestih dneh. Upoštevati moramo za najbolj zgoden pričetek aktivnosti najdaljše trajanje predhodnih aktivnosti. Po 10 dneh se lahko prične aktivnost E itd.

Zadnja aktivnost, čiščenje zaključi projekt v 28 dneh.

Zdaj pričnemo z vpisovanjem časov v desno polovico krogcev. Ti časi pomenijo najkasnejši možni pričetek vsake aktivnosti. Gremo z desne proti levi. Aktivnost H, ki se konča v 28 dneh, traja po 4 dni, se lahko prične najkasneje po 24 dneh. Aktivnost G, ki traja 2 dni, mora biti končana do 24. dne. To pomeni, da se lahko prične najkasneje po 22 dneh, kar smo označili poleg krogca. V krogcu pa smo vpisali najkasnejši možni čas za zaključek aktivnosti E (18 dni) oziroma najkasnejši možni začetek aktivnosti F.

Če zdaj pogledamo podatke o dogodkih, vidimo, da sta pri nekaterih aktivnostih najbolj zgoden in najbolj kasen pričetek enaka. To pomeni, da aktivnost nima nobene časovne rezerve, da jo je treba

pričeti v določenem trenutku. Takšna aktivnost je kritična aktivnost in njeno podaljšanje bi vodilo k podaljšanju celotnega projekta. Vse kritične aktivnosti predstavljajo kritično pot, kritično linijo, kritično krivuljo, ki je v grafikonu povlečena z debelejšo črto.

Pri ostalih nekritičnih aktivnostih imamo v krogcih dve številki. Tako se npr. aktivnost A prične takoj ali

pa šele po nekaj dneh, vendar najkasneje po sedmih. V tem primeru projekt ne bo nič podaljšan. Pravimo, da je skupna časovna rezerva enaka 7 dni. Poleg skupne časovne rezerve poznamo še več drugih časovnih rezerv: prosto ali svobodno, pogojno ali neodvisno časovno rezervo.

Podatke, ki so vidni že iz diagrama, bomo zdaj prikazali še v obliki tabele. Takšen rezultat običajno da elektronski računalnik:

Aktivnost	Čas trajanja	Začetek aktivnosti		Konec aktivnosti		Skupna časovna rezerva
		najbolj zgoden	najbolj kasen	najbolj zgoden	najbolj kasen	
A	3	0	7	3	10	7
B	4	0	15	4	19	15
C	6	0	0	6	6	0
D	4	6	6	10	10	0
E	8	10	10	18	18	0
F	6	18	18	24	24	0
G	2	18	22	20	24	4
H	4	24	24	28	28	0
I	5	4	19	9	24	15

Omenimo še, da poleg MD v obliki, v kateri smo ga mi prikazali, prikazemo MD še na druge načine, npr. v obliki gantograma ali pa v kakšni drugi odvisnosti od časovne skale.

3. ANALIZA MREŽE IN AKTIVNOSTI

Vsaka aktivnost ima predviden čas trajanja. Ta čas se lahko skrajša, lahko pa tudi podaljša. Skrajšamo ga lahko s tem, da povečamo število zaposlenih, da uvedemo nadurno delo, več strojev itd.

Omenili smo že, da so samo kritične aktivnosti tiste, ki določijo čas trajanja projekta. Zato nam skrajšanje teh aktivnosti skrajša celoten projekt. Npr. če skrajšamo aktivnost C za 1 dan, bo celoten projekt končan en

dan prej. Seveda pa pri tem moramo paziti, da aktivnosti C ne skrajšamo za npr. 3 dni. V tem primeru bi namreč aktivnost B postala kritična.

Kot splošno navodilo omenimo, da se spleta ljudi in sredstva iz nekritičnih aktivnosti preseliti v kritične. S tem bodo kritične aktivnosti manj časa trajale. Ta proces lahko nadaljujemo vse do tlej, dokler vse aktivnosti ne postajajo približno enako kritične, celoten projekt pa bo v tem primeru končan v najkrajšem možnem času.

Po pregledu mreže lahko prekontroliramo pravilnost postavljenega projekta in potem sproti, po vsaki končani aktivnosti ali v rednih časovnih presledkih kontroliramo posamezne aktivnosti. Zlasti

še kritične. Na ta način bomo dosegli najkrajši možni čas izvršitve projekta. Mnogi uporabniki MP smatrajo, da je že sam MD oziroma dosedanje delo tisto, ki da največje rezultate in je najbolj pomembno.

4. ANALIZA STROŠKOV

Vse doslej smo govorili o planiranju projekta s ciljem čim krajšega trajanja projekta. Pri tem pa nismo upoštevali, da se s skrajševanjem aktivnosti povečujejo stroški za izvedbo posamezne aktivnosti, ker so potreb-

ne dražje nadure, novi stroji itd. Zato bo naš cilj prikazati planiranje projekta, ki bo imel tudi čim nižje stroške.

V naslednji tabeli smo prikazali v prvih dveh stolpcih normalen čas trajanja aktivnosti in normalne stroške, ki se na to aktivnost nanašajo. V naslednjih dveh stolpcih so prikazani najkrajši možni časi za vsako aktivnost in stroški aktivnosti, ki so zdaj večji kot pa v predhodnem stolpcu.

V 5. in 6. koloni pa so navedeni najdaljši možni časi in ustrezni stroški.

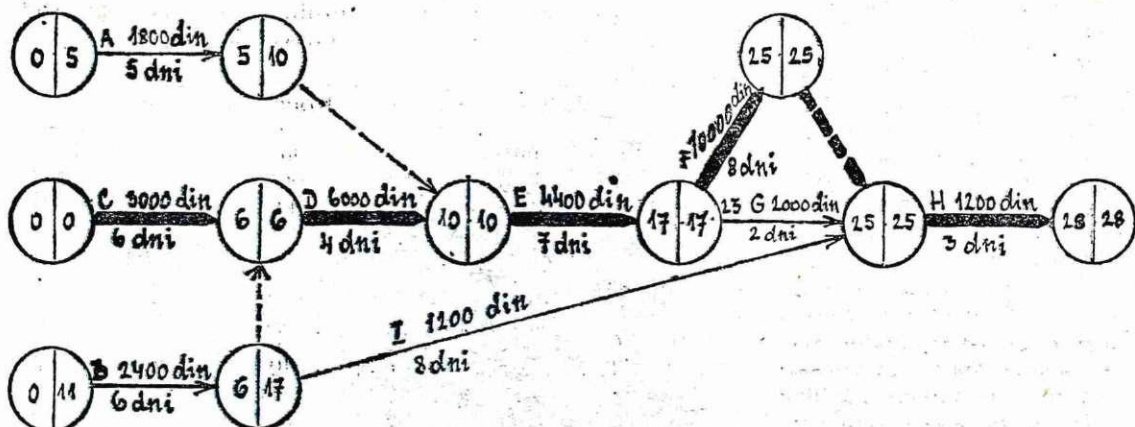
Aktivnost	norm. čas trajanja	norm. stroški v din	najkrajši čas trajanja	najkrajši stroški v din	najdaljši čas trajanja	najdaljši stroški v din	gibanje stroškov
							k1 k2
A	3	2000	3	2000	5	1800	0 -100
B	4	3000	3	4000	6	2400	1000 -300
C	6	3000	6	3000	6	3000	0 0
D	4	6000	4	6000	4	6000	0 0
E	8	4000	6	4800	8	4000	400 0
F	6	12000	4	16000	8	10000	2000 -1000
G	2	2000	2	2000	2	2000	0 0
H	4	1000	3	1200	5	800	200 -200
I	5	1500	4	1600	8	1200	100 -100
		34500					

V zadnjih dveh kolonah je prikazan porast oziroma padec stroškov. Če npr. aktivnost A podaljšamo za 2 dni, stroški padejo za 200 din ali vsak dan za 100 din. Koeficient 100 predstavlja prihranek. Podoben koeficient dobimo, če upoštevamo skrajšani čas aktivnosti, le da se v

tem primeru stroški povečajo. Koeficient izračunamo po formuli:

$$k_1 = \frac{\text{max. str.} - \text{norm. str.}}{\text{norm. čas} - \text{min. čas}}$$

$$k_2 = \frac{\text{min. str.} - \text{norm. str.}}{\text{max. čas} - \text{norm. čas}}$$

5. ZAKLJUČEK

Vse, kar smo napisali v tem članku, spada le v osnove MP. Če v samem tekstu smo nakazali nekaj problemov in opozorili na to, da zavisijo rezultati MP od številnih faktorjev. Postavljajo se še dodatni problemi, n. pr. programiranje v primeru, da imamo na razpolago en sam izvor aktivnosti ali, da imamo različne izvore aktivnosti itd. Vsi ti problemi zahtevajo dodaten študij.

Vprašanje je tudi, kakšne programe se splača obdelati ročno, katere za s pomočjo računalnika. Smatra se, da je program z do 200 aktivnostmi ceneje izdelati ročno. Poleg števila aktivnosti pa vpliva na to odločitev v precejšnji meri tudi število ponovitev programa.

Upamo, da nam je s član- kom uspelo pritegniti pozornost ljudi, ki bi MP lahko

uporabljali. Mnenja smo, da je pri nas uvajanje MP najbolj ugodno pri planiranju remontov, pri planiranju novogradenj, pri nakupu in postavljanju novih agregatov in

Te koeficiente smo vpisali v tabelo.

Ko imamo koeficiente zbrane, pričnemo s podaljševanjem vseh nekritičnih aktivnosti, kolikor nam to dopuščajo povezanosti med njimi.

Aktivnosti A, B in I podaljšamo za dva oziroma 3 dni in s tem znižamo stroške projekta za 1100 din.

Zdaj pristopimo še k spremembam kritičnih aktivnosti. Zaradi enostavnosti postavimo, da je trajanje projekta nespremenjeno, to se pravi 28 dni. To pa pomeni, da edino lahko eno kritično aktivnost spremenimo na račun druge. Spremenimo lahko naslednje kritične aktivnosti E, F in H. Koeficient k_1 pri teh aktivnostih pomeni, za koliko se stroški povečajo, če se aktivnost skrajša za en dan. Najmanjši koeficient je pri aktivnosti H. To aktivnost skrajšamo za en dan in s tem povečamo stroške za 200 din, prav tako skrajšamo za en dan aktivnost E, kar spet prinese dodatne stroške 400 din. Podaljšali pa bomo aktivnost F, kar bo pri dvodnevnem podaljšanju pomenilo 2000 din nižje stroške. Prihranek je torej 1400 din. Celoten projekt bo izvršen v istem času kot prej, le da bo stal 2500 din manj.

Mrežni program s spreminjenimi časi aktivnosti in stroški pa v celoti kaže vse odnose v našem projektu:

KANADA — Največja kanadska železarska družba Steel Co. of Canada bo zgradila novo gigantsko železarno, ki bo imela letno proizvodno zmogljivost 10 do 12 milijonov ton surovega jekla. Gradnjo bodo izvedli v treh stopnjah in sicer bodo s prvo začeli leta 1970 ter zaključili leta 1972. V ta namen bodo porabili 200 milijonov dolarjev za izgradnjo valjarne trakov ter bluming valjarne. Naprave za proizvodnjo

gradnja in jekla bodo zgradili v prihodnjih dveh fazah. Isto velja tudi za hladno valjarstvo in ostale obrate za proizvodnjo končnih izdelkov.

SPANJA — V bližini Valencije ob Sredozemski obali bodo zgradili novo špansko železarno. To bo četrta integrirana železarna v tej državi. Njena končna proizvodna zmogljivost bo 4 milijone ton surovega jekla. Pri njenem financiranju bo sodeloval tudi inozemski kapital.

Biološko orožje — aktivne in pasivne mere zaštite v industriji

(nadaljevanje)

Dispozicija je za posameznika, za cele kolektive, ali pa celo za celo populacijo posebna stopnja sprejemljivosti posameznih nalezljivih bolezni. Čim slabša je splošna fizična kondicija posameznika ali naroda, tem večja je sprejemljivost za nalezljivo bolezen in obratno. S specifično imunizacijo (s cepljenjem) pa lahko ta člen Vogralikove verige za posamezno bolezen popolnoma izključimo. Eventuelni agresor lahko splošno dispozicijo poveča s kombiniranim delovanjem raznih orožij, ki imajo cilj zmanjšati telesno kondicijo napadenca in to z vojnimi pomanjkanjem zmanjšati življenjski standard. Če pa je dispozicija s cepljenjem likvidirana in populacija imuna, nima agresor nobenih izgledov s še tako masovnim okuževanjem.

Človeško telo se že po naravi brani vsega tujega in škodljivega, kar vdira v telo — s svojo splošno zaščito v obliki limfnih žlez in belih krvnih teles. Posamezne klice, ki vderejo v človeka nimajo nobenih izgledov, da bi se obdržale, ker so takoj ob vdoru blokirane in uničene. Prodor se jim posreči samo, če so dovolj številne in virulentne, da lahko prederejo naravno zaporo. Ta člen Vogralikove verige je agresorju popolnoma na voljo, saj sam izbere in uporablja najbolj strupene biološke agense.

Razen prvega in zadnjega člena Vogralikove verige, napadalec nima popolnoma v oblasti pogojev za širjenje nalezljivih bolezni. Samo pot bolezni lahko trasira, njeno nadaljevanje pa ostane odvisno od danih prirodnih okoliščin, od zemljišča in seveda od sprejetih zaščitnih mer napadenca. Tudi v vhodnih vrati infekcije je situacija podobna; na samo dispozicijo pa agresor sploh ne more vplivati neposredno. Možnosti napada in obrambe sta tako približno v ravnotežju. To ravnotežje se pa posebno v vojni lahko hitro spremeni v korist napadenca. Čim bolj smo pripravljeni na eventuelni biološki napad, tembolj se ravnotežje nagiba na našo stran kot bodočemu napadencu.

Oglejmo si še pregled nalezljivih bolezni — z ozirom na možnost povzročitve z biološkim orožjem. Idealnega biološkega orožja do sedaj še niso odkrili. Teoretično pridejo kot biološko orožje v poštev prav vse klice nalezljivih bolezni. Izbira biološkega orožja je pogojena s posebnimi pogoji zemljišča in epidemiološke situacije na tem terenu ter med prebivalstvom. Vsaka klica nalezljive bolezni bi v gotovih, za njeno širjenje ugodnih pogojih, prišla v poštev. Zato bomo dali pregled vseh nalezljivih bolezni in podčrtali lastnosti njihovih povzročiteljev, ki bi z njimi v danih pogojih prišli v poštev kot biološko orožje.

Črevesne nalezljive bolezni. — Ta skupina bolezni po pravici nosi to ime. Vhodna vrata infekcije so usta — začetek prebavnega trakta. Najtežje prizadenejo črevesje, bolniki in klicenosci izločajo klice pretežno z blatom. Skupna epidemiološka karakteristika teh bolezni je v glavnem prenašanje infekcije z vodo, hrano in kontaktom, veliko vlogo pri prenašanju igrajo še insekti (predvsem muhe) in pa okuženo zemljišče. Kritična mesta z boleznimi črevesne skupine so vodni in prehranski objekti. Te bolezni se na naraven način širijo tem bolj, čim nižja je stopnja osebne higiene, preskrbe z vodo in stanje sanitarij, posebno sistema odstranjevanja fekalij. Po bolezenskih znakih in tudi po povzročiteljih se črevesne bolezni delijo v tri skupine:

- a) skupina tifusa in paratifusa
- b) skupina alimentarnih toksiko-infekcij (zastrupljenja s hrano skrajšano ATI)
- c) skupina dizenterije — griz

Povzročitelji bolezni tifusne skupine so salmonelle, bakterije paličastega tipa. Klice so zelo strupene, povzročajo težke in dolgotrajne tudi smrtne bolezni, so močno nalezljive in izven človeškega ali živalskega telesa zelo odporne. V vodi ostanejo žive nekaj tednov, v hrani in odpadnih vodah več kot mesec dni. Nizke temperature prenašajo brez škode in se celo konzervirajo v ledu. Tudi gojitev je zelo enostavna: Vse te lastnosti postavljajo salmonelle kot biološko orožje na vidno mesto. K sreči pa imajo kot biološko orožje pomanjkljivost: so imunogene in s cepljenjem njihovo nevarnost popolnoma paraliziramo. Kljub temu so biološko orožje izbora za okuževanje vode in hrane po diverzantih — saboterjih. Sama detekcija pa je enostavna in lahka, ker je naše znanje o teh boleznih dokaj dognano.

Za kurirje ni pregrad

Od dneva, ko sem stopil v narodnoosvobodilno borbo pa vse do osvoboditve, sem bil kurir III. gorenjske relesne linije IV. relesnega sektorja, ki je imel center v Selški dolini. Kurirsko zvezo smo imeli v Karavankah s kurirskima postajama G 28 in G 22. Naša kurirska postaja G 10 je bila vedno v bližini Savskih jam, kurirski postaji G 28 nad Plavškim rovtom in G 27 nad Javorniškim rovtom. Naša kurirska postaja G 10 in G 22 sta bili združeni do avgusta 1944, ko so nas iznenadili Nemci in domači izdajalci (raztrganci) in smo se komaj umaknili. Zaradi konspiracije smo se ločili in ustanovili dve kurirski postaji.

Med kurirji sem bil najmlajši. Zato sem sklenil, da bom vse dolžnosti in ukaze izvršil tako, da bodo zadovoljni tisti, ki so me sprejeli za kurirja in mi s tem veliko zaupali. Sprva mi je bilo najtežje to, kar se je drugim zdelo razumljivo samo po sebi. Nisem se mogel navaditi, da bi starejše in predstojnike tikal. Na ta račun je bilo precej veselih uric.

Nikoli ne bom pozabil prve straže. Nekega dne so me določili za stražo, ki je po navadi nismo imeli. Takrat smo pričakovali Nemce. Na robu gozda sem se usedel v visoko travo in bolj kot okoličnega italijanskega puška, ki so mi jo za to stražo zaupali. Navsezadnje sem se lotil zapiraja. Vedel sem, da mora dober vojak poznati orožje. Pritiskal in vrtil sem ga toliko časa, da mi je vse skupaj odneslo iz rok. Precej časa sem iskal sestavne dele po gosti travi. V soncu so se lesketale le še zadnji vrhovi Karavank, ko sem ves zaskrbljen našel še poslednji delček mehanizma. Vse skupaj sem stlačil v žep in pohitel v taborišče. Komandir postaje Radovan me je pohvalil, kuharica pa je rekla, da še nikoli ni tako brez skrbi kuhala. Vsi hkrati so opazili, da z menoj nekaj ni v redu. Nisem vzdržal. Stopil sem k partizanu, ki mi je posodil puško, in mu povedal, kaj se mi je pripetilo. »Kaj bodo napravili z me-noj?« sem ga v strahu vprašal in pogledoval proti kuhinji, če naju kdo opazuje. »Kje imaš zapiraj?« me je namesto odgovora vprašal in komaj zadrževal smeh. Iz žepa sem privlekel vse, kar sem našel v gosti travi. Zdaj tovariši ni mogel več zdržati. Bušil je v smeh. Zvečer so vsi tovariši zvedeli, zakaj sem tako dolgo stražil. Še danes večkrat pomislim, kaj bi bilo, če bi takrat prišli Nemci, me ubili in v mojem žepu našli razstavljen zapiraj. Če drugi dan me je tovariš naučil razstavljanja puške. Še večkrat mi jo je posodil, kadar sem šel na kurirski pot.

Orožja je kurirjem primanjkovalo, zato smo se pri-tožili nadrejenim, ko so nas obiskali. Obljubili so nam, da bodo pomagali, brž ko bo mogoče. Obljubo so tudi

izpolnili. Pozno jeseni 1944 smo prejeli obvestilo, da je na kurirski postaji 29 G za nas pripravljeno orožje. Iz pisem in ostale pošte smo presodili, kje naj bi bila omenjena postaja. Kurirska postaja 29 G je bila blizu Moravč. Za pot so določili tudi mene. Neizkušen, željan novosti in dogodivščin, sem komaj čakal na odhod.

Ne spominjam se več točnega datuma, ko smo krenili na pot. Spominjam se, da smo že s strahom čakali sneg in dolgo zimo. Jesenski veter je z drevja trgal še zadnje liste. Gole veje so bile kaj slabo kritje pred sovražnikom. Med potjo smo zvedeli, da je bil prav takrat osvobojen Beograd in kar prešerno smo gledali od daleč mesta in vasi, kjer so, po našem mnenju, okupatorjem potekle zadnje ure. Nekdo je celo rekel, naj nikar ne nadaljujemo poti, saj nam orožje tako ne bo več potrebno. Pot smo nadaljevali mimo Drage. Na grobovih talcev so ležali šopki planinskega cvetja. Po kozjih stezicah smo se vzpeli na Krvavec in skozi Kamniško Bistrico nadaljevali pot proti našemu cilju. V bližini kurirske postaje 29 G smo polegli in čakali na obljubljeni orožje. Sredi noči so prišli kurirji in nam povedali, da nič ne vedo o orožju in da bi bili zelo veseli, če bi še sami lahko šli ponj. Neoboroženi smo se vračali. V Kamniški Bistrici smo zvedeli, da je na Krvavcu velika hajka in je zveza prekinjena. Odločili smo se, da bomo pot nadaljevali s partizani terenci, ki so nas vodili čez Kokrško sedlo, Spodnje Jezersko in planino Javornik. Drugi dan smo lačni in izčrpani počivali pod Javornikom, ko smo začuli bližajoče se korake. Poiskali smo kritje in se pripravili na boj. Približali sta se dve postavi. Kakšno presenečenje! Pred nami sta stala komisar IV. relesnega sektorja Janko Peklaj-Krištof in komisar naše relesne linije Iztok. Oglasili smo se in jima poročali o poti. »Ne na kurirsko postajo 29 G, ampak na 29 S morate po orožje!« je začudeno rekel Iztok. Pokazali smo mu dopis, v katerem je ugotovil napako. Namesto S je bila črka G. Za nas je navidezno majhna napaka pomenila tri dni naporene hoje mimo nešteti nevarnosti. Dobro smo se zavedali, da nas čaka še daljša pot, saj je črka S pomenila Štajersko. Komisar Krištof in Iztok sta nas vodila do Stranj pri Kamniku, kjer sta zavila po dolini Črne proti Savinjski dolini, mi pa mimo Moravč proti kurirski postaji 29 S, ki je bila v nožgani vasi Sv. Križ nad Liti-jo. Tam smo ponoči prepeljali orožje čez Savo. Z dvema puškama in 300 naboji smo se že ponoči vračali proti Karavankam.

Ne vem, kako dolgo smo hodili. Ne bom pa pozabil nevarnosti, lakote, utrujenosti. Še sneg nas je zajel na poti. Planine Javornik se do-

Spomini iz NOB

bro spominjam. Pokleknil sem pred kuharja, da mi je dal košček mesa, jaz pa nje-mu nekaj na pol gnilih tobačnih listov, ki sem jih utrgal v nekem zelniku na Štajerskem. Pri dveh kmetijah nad Lomom pri Trziču sem se šele najedel in na-spal. Tam sta taborila dva bataljona Kokrškega odreda, ki sta prejšnji dan napravi-la akcijo v Trziču. Intendant mi je dal nove čevlje, ker sem imel eno nogo zavito kar v vrečevino.

Čez nekaj dni smo že po globokem snegu prišli v po-stojanko nad Planino. Eno

od pušk, ki sem ju prinesel, je ostala meni in me spremljala vse do osvoboditve. Pre-je je še skopnel sneg po vrhovih Karavank.

S ponosom vsakemu poka-žem zastavo naših kurirjev s postaje 10 G, ki je razstavlje-na v vitrini na stopnišču mu-zeja NOB v Ljubljani. Izve-zle so jo mladinke s Planine pod Golico, na njej piše: Za kurirje ni pregrad!

Napisal Bojan Klinar,
učenec 8.c razreda
os. šole Tone Čufar
Jesenice
Po pripovedovanju
očeta Jaka Klinarja.

Zapisi učencev s

Maščevanje ei

Moja mati je živela v Na-klem, kjer je bila tudi roje-na. Med vojno je bilo tam mnogo Nemcev. Čeprav je minilo od tistih strašnih dni že mnogo let, se še dobro spominja mnogih dogodkov. Tako mi je pripovedovala tudi naslednjega:

Pozno popoldne je bilo. Sonce je še enkrat obsijalo zelene gozdove in dolino, na-to pa je zatonilo. Prav poča-si se je jel spuščati mrak. V bregu nad cesto, od Na-

klegroti lo isedi Tiho če del, da pelnemš moz d Mia so gleogle gab ce sluvati

Qalec postorj se počas toni z c Parni s

Dr. Lojzetu Dolharju v spomin!

»Dr. Dolhar je gorel in izgorel za plan ne,« je de-jal ob njegovem grobu predsednik Planinske zve-ze Slovenije dr. Miha Po-točnik. Res, mnogo pro-stege časa je vse do tragi-čne smrti posvetil goram. Tisto usodno nedeljsko jutro (23. 3. 1969) smo se za obletnico nesreče pod Mojstrovko zbrali gorniki ze-o številno ob spomni-ski plošči na Slemenu. Po majhni svečanosti smo odsmučali po zasneženih pobočjih Mojstrovke pro-ti Tamarju. Z nami je bil tudi pokojni dr. Dolhar, ki je smučal za svoja leta izredno sigurno in m'a-destno. Tokrat je bil še posebno razpoložen. Ves nasmejan ni mogel pre-hvaliti krasne smuke. Žal, na zmrzli gozdni strmali nad grapo Sneženjaka mu je zdrsnilo in omahnil je v smrt. Nesrečen slučaj! Gore so kruto ugonobile človeka, ki jim je bil pre-dan z vsem svojim plemenitim srcem ...!

Pokojni doktor Lojze je v družbi svojih otrok in mnogih, predvsem sloven-skih prijateljev prehodil in preplezal ter presmu-čal nešteto gora v Avstri-ji, Švici in Italiji. Bil je na Matterhornu, Breithor-nu, Grossglocknerju, Ce-vedale, Marmolati, Ada-melu, Hochgurglu, Piz Corvatschu, Piz Paluju, Piz Boe, Veliki Zini in ne-šteti drugih vrhovih. Najraje pa je obiskoval domače Julijske Alpe, ki jih je poznal tako teme-ljito kot pred njim le dr. Kugy in dr. Tuma. Ni s'u-čaj, da mu je planinska zveza Slovenije pred izda-jo navega zemljevida Ju-lijskih Alp zaupala kon-trolo odčisa, kar je opravi-l z njemu lastno natan-čnostjo.

Zaradi visoke strokov-nosti so pri njem iskali

ljudje zdravniško pomoč od Pontebbe do Rajblja, da, celo prek meje. K dr. Dolharju so prihajali v Trbiž poleg bočnikov, kulturni in znanstveni delav-ci, turisti, predvsem pa številni planinci, sej je imel širok krog prijate-ljev in znancev v Italiji, Avstriji, a največ v Slo-veniji in na Gorenjskem. Pomagal je vsakomur. Za vse je imel toplo besedo ali strokovni nasvet. Prav-zato je izguba tako nara-žno zavednega Slovenca

tudi težak udarec naši na-rodni manjšini v zamej-stvu.

Pred leti sva se s po-kojnim doktorjem Lojze-tom spoznala v gerah. Od takrat smo skupaj preho-dili in presmučali mnogo gora poleti in pozimi, do-ma in v tujini. Nepozabni so spomini na skupne tu-re po Stüdl grebenu na Glockner, vzhodnem gre-benu Seekopfa, severo-vzhodnem razu Belopoto-ške Špice, Kugyjevi sme-ri v Montažu, severni ste-

ni nte, preča Ro tarjams! Prestenik Rjav, J strou ču Marate, gih ov. pa se s ga vna i v Karih Camle nalaolik pri na v ve dne i njega ki diazavik re sobi Na kšni in most žinim Fokk j veš oče Priz, r Lojze j stali zi osv Po bo prij vzem v ljen s zadrž v posmi gi . . isto ob gi gi i lji.

Püneg zeta bo nam Niko mol vr nasani in (paj potkan Te ke, ne no ne govi govijal stih be tud v vel za nabo

Sk s prem ljom, Tenko kotom rat do v nih naboš sve vzo nitate

snovnih šol

Nemcev

glej proti Bistrici, je čaka-
o vsedi nekaj partizanov.
Ihno čepeli za skalo. Ve-
deli, da po tej cesti pri-
peljemški policijski avto-
mobil z dvema policistoma.
Mim so se vlekle v nedo-
gled ogledi so nemirno švi-
gali cesti. Napeto so pri-
slušali glasovom.

Oaleč se je zaslišal ro-
potorja. Iz oblaka prahu
se je izvil policijski av-
tomobil z dvema policistoma.
Parti so nestrno čakali.

Kate, grebenskem
reče Rokavov do Ol-
rjamski vzponi na
restenik, Triglav,
jav, Jalovec, Moj-
rovčudovit smuk z
larnate, Višarj in dru-
h ov. Vedno znova
a se spominjal našo-
a vna na drzni stolp

Kakih Alpah — na
ample Val Monta-
aia, plkokrat smo se
ri m v krogu njego-
e dne navduševali ob
jega krasnih barvnih
izpovih z gora, kate-
e snobskovali skupaj.
la kšno razumevanje
i ubost kot v tej dru-
lini m naletel nikjer.
okok je bil družini
ež loče, več kot mož.
rizn, pokojni doktor
ojze je s svojim kri-
taln značajem takoj
svo Postal mi je naj-
o prijatelj v gorah,
zorn v vsakdanjem živ-
jen svetovalec in
drak v vseh težavah,
ostni je brat in dru-
ji ... Vem, skoro
sto občutili tudi mno-
gi od njegovi priate-
ji.

Pomaga doktorja Loj-
zeta bo nikoli več med
nam. Nikoli več si ne bo-
mo vrhov h gora vsi
nasani segali v roke
in spaj občudovali le-
potekamenitega sveta.
Te se, prerane izgube
ne bo preboleli nikoli,
ne govni svojci, ne nje-
gov prijatelj. Nenadome-
stlj bo ostala izguba
tudi ves slovenski ži-
velj zamejstvu, kot v
naš obodni domovini.

Doktor Lojze!
Sko s prijatelji z gora,
prejem pa osebno ob-
ljubo, da ne bomo na
Te nikoli pozabili. Kjer-
kolomo hodili po go-
rah dolinah, vedno boš
v njih z nami, vedno
naš ostal kot si bil,
svezornik in nepozab-
niatelj ...

Janez Krušič

Srca so jim burno utripala.
Sedaj! Strojica je zadržala.
Zaslišal se je stok in ta-
koj nato so ognjeni zublji
objeli avtomobil. Nekaj časa
je bilo vse tiho, tu in tam
se je slišalo le prasketanje
ognja in pridušeno stokanje.
Partizani so še nekoliko po-
čakali, nato pa so utočili v
globokem, temnem gozdu.

Ko so Nemci zvedeli za
smrt obeh policistov, so se
odpeljali proti kraju, kjer je
zgorel avtomobil. V bližini
nesreče so bile tri velike
kmetije. Iz teh hiš so izgnali
vse može in fante, stare od
šestnajstega leta dalje, žena,
starcev in mlajših otrok pa
so se usmili sosedje in jih
vzeli pod streho.

Može in fante so postavili
v vrsto. Počile so puške. Bo-
lestno so odmevali kriki
ljudi v mlado nedeljsko ju-
tro. Nemci so iz vseh treh
hlevov odgnali živino in nato
zažgali vsa poslopja. Plame-
ni so se visoko bohotili in
neusmiljeno lizali zidove,
ožgani tramovi so padali, se-
no na hlevu je z glasnim
prasketanjem dogorevalo.

Sonce je kakor z začude-
denjem gledalo dogorevajoče
bake. Za hip se je skozi
okno sosednje hiše prikazal
obraz in takoj spet izginil,
ko je zagledal sovražnike ob
hišani. Skrbno so pazili, da
ne bi komu prišlo na um
gašenje. Nemci so odšli.
Ostala so le črna pogorišča,
iz katerih je le kdaj pa kdaj
švignil plamen, zamrl in se
pokazal drugje.

Ljudje so počasi začeli pri-
hajati iz hiš. Mislili in upali
so, da se je s tem jeza Nem-
cev ohladila. Pobrli so
mrtve sosedje in jih kasneje
pokopali na pokopališču v
Podbrezjah, ki so v bližini
Bistrice.

Počasi se je začelo mračiti.
Ljudje so se zaprli v hiše.
Nekateri so še vedno v stra-
hu čakali, če se Nemci le ne
bi vrnili. Toda noč je bila
mirna. Le luna je osvetljeva-
la z blede svetlobo črna po-
gorišča, iz katerih se je še
kadilo. Hiše so bile tihe, vas
kot izumrla. Nikjer ni bilo
nobene prižgane luči, še psi
niso lajali.

Zdani se je. Sonce je
toplo sijalo in vabilo ljudi
iz hiš.

Na pračni cesti se je poka-
zal oblak cestnega prahu.

»Spet Nemci,« so s stra-
hom premišljevali domačini.
Zaslišalo se je brnenje. Pri-
kazal se je nemški kamion.
Ustavil se je na kraju, kjer
je zgorel njihov policijski
avto. Odložili so neznane
ljudi. Le odkod in zakaj so
jih pripeljali? Kmalu jim je
bilo jasno. Postavili so jih
v vrsto. Spet so zapokale pu-
ške. Njihovi odinevi so stra-
šno parali v jutro. Torej
Nemcem ni bilo dovolj treh
požganih domačij, ne treh
nesrečnih družin brez doma,
(nadalj, na 14. str.)

Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU ● Miha K

64

Da, samo skupni imenovalc družji vladane, iz-
rabljane, brezpravne in nemočne v skupnost, v moč,
ki prestavlja gore in spreminja svet, oziroma ga
lahko spremeni v svet pravičnosti, v moralno svo-
bodno in ustvarjalno človeško skupnost, človeško
in družbeno moralno zavednih in nesebičnih posa-
meznikov, osvobojenih pohlepa po posedovanju, pa
tudi zavisti, ki je samo revnejša sestra pohlepa in
z doma pregnana, deseta hči egoizma, ki slepo
uravnava medčloveške odnose že tisočletja, odkar
je prvi človek zaslužnil sočloveka in ustvaril druž-
bo džungle po zakonih pravice močnejšega nad
slabotnejšim, gospoda nad sužnjem, grofa nad
tlačanom, kapitalista nad delavcem, vladajočega
nad obvladanim, tistih »zgoraj« na tistimi »spodaj«,
tistih, ki se imajo za »nekaj«, nad tistimi, ki jih
imajo vladajoči od vladarja do zadnjega kaplarja
vladajoče družbe za »nič«.

Tine se tega še ne zaveda. Ni še našel in začutil
skupnega imenovalca svojega časa, kakor ga je
poznal njegov oče in na kakršnega bi radi spravili
izrabljani del družbe Vreg in Vregovi somišljeniki
ne samo tu v sivem mestu, marveč v vsej deželi
in na vsem svetu.

Sicer pa Tine ni sam, ki se skupnega imenoval-
ca »PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!«
za rešitev izrabljanih še ne zaveda, čeprav čuti na
svoji koži družbeno zlo prav tako kakor večina
ljudi. Zato se to zlo zožuje v njegovi zavesti samo
v njegovo lastno in materino nesrečo, obenem pa
ulomek svoje nesreče primerja z neenakimi ulomki
sreče ali nesreče drugih, namesto da bi svoj ulo-
mek in ulomke drugih usod uravnal na skupni
imenovalc in tako našel svoje mesto in se oprede-
lil in odločil za svojo pripadnost tistemu delu
družbe in tisti gibalni sili, ki ji po svojem razredu
pripada.

Zato je za Tine svet še vedno črn, brezupen,

SIVO MESTO

sovražen, brezizgleden. Dobrodelnost dobrodelnih
ustanov, neglede na to, ali so Rdeča pomoč ali
Vincencijeva konferenca ali Caritas, najsi revnim
kdaj pa kdaj olajšajo revščino, je ne bodo odpra-
vile, še manj pa pomagale njemu ta hip, ko bi
potreboval denar za zdravnika in za zdravila, ki
bi ozdravila mamo.

In za to, samo za to mora poskrbeti.

A kako? Kako?

Tine ne ve, kaj bi storil.

Najbolje bi bilo, ko bi stopil sam do kakega
zdravnika, saj jih je zadnje čase v sivem mestu že
več in ne samo dva, kakor sta bila še pred tremi
leti.

Baje so tudi boljši kakor stara dva, saj prvi,
najstarejši, zdravi »malo z božjo pomočjo, malo z
zdravili«, kakor pravi sam, drugi, ki je Nemec in
zdravnik Bratovske skladišnice, pa se razume bolj
na zobozdravstvo kakor na zdravljenje splošnih
bolezni, kakor govore ljudje.

Tine pozna osebno samo starega, ki je nekaj-
krat prišel k očetu. A nima pravega zaupanja vanj,
najbrž samo zato, ker očeta ni mogel več rešiti,
ali pa zato, ker mu je mama vcepila misel, da
zdravniki ne morejo ozdraviti nikogar, če ga ne
ozdravi narava sama in če človek ni več odporen,
da bi ga njegova narava še spravila na noge.

— Narava je edini zdravnik, ki si ga revež lahko
privošči!

Tako je mama rekla že mnogokrat in najbrž mu
je hotela povedati to tudi prej, preden je šel.

»Mogoče ima mama prav?«

Z maminim mišljenjem o zdravnikih se Tine
tolaži in gre tako lažje mimo meščanske šole, ki
ji starejši pravijo »nemška«, čeprav so jo takoj po
vojni ukinili in imajo otroci iz boljših, večinoma
nemških družin, zdaj samo še svoj nemški oddelek
na ljudski šoli. Kljub temu pa se imajo še vedno

za »boljše« in »več« kakor slovenski otroci, ne samo
delavski, marveč tudi »boljši« otroci iz slovenskih
uradniških družin.

Te, nekoč nemške, a sedaj slovenske meščanske
šole bi ne bilo treba omenjati, ko bi poleg šole ne
bila vila in vrt nemškega zdravnika in zobozdrav-
nika, pri katerem namerava Tine pozvoniti in se
zdravniku ponuditi, da bi mu z delom na vrtu od-
plačal zdravniški obisk pri mami in mamino zdrav-
ljenje. Pa si ne upa in gre naprej, dokler ne pride
do uradniških hiš, položenih v vznožje pod sončni-
mi pobočji. Šel bi dalje proti postaji, pa se od
nekod pripode gosposki rdečeličneži, ki ga poznajo,
ker je že delal na njihovih vrtovih, in mu od daleč
kličejo, naj počaka, ker bi lahko dobil delo pri
gospe inženirja Wildbacha, pri kateri Tine še niko-
li ni pozvonil, ker se ni hotel kazati inženirju
Wildbachu, nekdanjemu očetovemu obratovodji,
človeku, ki je očeta sovražil in zahteval očetov od-
pust iz tovarne.

Toda, zakaj bi vseeno ne poizkusil, če ima Wild-
bachova zares kako delo zanj.

»Zares,« mu zagotavljajo rdečeličneži. »Že ves
dopoldan vprašuje, če je kje kakšna bresposelna
pub, da bi ji nasekala drf,« otroci oponašajo »slo-
vensčino« inženirjeve žene.

Ce je tako, se ji bo ponudil.

Kadar se delo ponuja, ga človek ne sme zame-
tavati!

Zato Tine pohiti proti gosposki hiši, otroci pa
ga v vani razdalji spremljajo. Ko pozvoni in ko
pride odpret sama Wildbachova, prisluhnejo.

»Kaj sfonite? Kaj bi rad, pub?« ga Wildbachova
nezaupljivo meri s pogledom.

»Otroci so me poklicali. Pravijo, da iščete že
ves dopoldan nekoga, da bi vam nasekal drv,« se
je ponudil Tine.

»Niks potrebofati! Niks,« ga Wildbachova, že
starijava, a nalepotičena ženska, divje pogleda,
potem pa mu pred nosom zaloputne vrata.

»Hu, pa smo te le! Pa smo te le!« kričijo otroci.

»Ni lepo, da se norčujete iz brezposelnega člo-
veka!«

»Saj je prvi april! Prvi april!« kriče in se razbe-
že, ker mislijo, da se bo Tine zapodil za njimi.

Toda Tine postane še bolj potr. Vrača se do-
mov z žalostjo in skrbjo v srcu.

Ni mogel dobiti dela. Ni mogel zaslužiti vsaj
kak desetak. Nikogar ni srečal, da bi si izposodil
denar. Ko pride do kolibe, obstane, ker sliši tuj
ženski glas.

Torej mama ni sama?

»Le kdo je pri njej?« se vprašuje in ugiba, če
ni prišla kaka ženska, ki ji je mati kaj dolžna in
ki bi rada izterjala dolg. »Vse je mogoče? In ven-
dar, ali ženska ne vidi, da je mati bolna in kakor
napol mrtva,« se Tine loteva jeza, ki se je nabi-
rala v njem že od srečanja s Tonetom, jeza na vse
ljudi, ki bi jo rad zdaj izkašljaj nad žensko, ki je
prav gotovo prišla sitnarit k bolni materi in jo
mučit s kako terjatvijo. »Babnica prekleta,« sikne
Tine skozi zobe, nato pa divje odrine vrata.

»O bog, kako sem se prestrašila!«

Tine se zdrzne ob poltišem ženskem glasu, a še
bolj, ko v drobni, bolj majhni kot srednje veliki
ženici spozna Tonetovo mater.

»Tone me je poslal. Rekel je, naj grem sem h
Kosirnici, ki je bolna.«

Tine samo zardi, ko se spomni, kakšne misli je
misлил o Tonetu in Tonetovih, ko je šel v mesto
mimo njihove hiše.

»Tudi Tone je bil tu,« pripoveduje ženica.

»Tudi on?« šele sedaj Tine prihaja do sape.

»Kmalu se mora vrniti.«

»Torej se bo vrnil?«

»Šel je po zdravnika.«

»Po zdravnika?« se loti Tine strah in se takoj
nato spremeni v trepet, ko skozi okno zagleda To-
neta, kako prihaja z mladim, visokim in lepim
temnolasim zdravnikom, ki bo že čez nekaj trenu-
kov prišel skozi vrata v to ubogo revščino, kakršne
ne najdeš najbrž nikjer v vsem mestu, čeprav je
sivo mesto z revščino posebno v teh težkih časih
več kakor bogato.

Toda revščina kolibe ni tisto, česar se Tine ta
hip sramuje. Mnogo bolj ga je sram, ko bo moral
zdravniku že ob vstopu povedati, da nima denarja
razen nekaj dinarjev od vstopnice, ki mu jo je
včeraj dala Anda in ki jo je prodal.

Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU ● Miha K

Nova struktura samoupravnih organov

Glede na ustavne amandmane zvezne in republiške ustave in glede na nova zakonska določila, predvsem pa zaradi sprejete nove organizacije Železarn in dosedaj neučinkovitih oblik neposrednega upravljanja, smo se v Železarni odločili, da bomo spremenili strukturo organov samoupravljanja in jo prilagodili novim potrebam proizvodnje in poslovanja. Predvsem bomo morali postaviti takšno strukturo, da bomo lahko samoupravljanje v Železarni bistveno spremenili tudi po vsebini.

Pri oblikovanju predlagane strukture nas je vodilo osnovno načelo: razbremeniti delavski svet Železarn drobnejšakarstva in mu dati mesto, ki mu gre in ustanoviti področne strokovne in specializirane kolektivne izvršne organe s pravicami odločanja in sklepanja. Če nekemu organu ni mogoče dati samostojnih pravic odločanja ali sklepanja potem vsekakor takšnega organa ne bomo ustanovili. Z novo strukturo organov samoupravljanja je treba odpraviti tudi dolgo pot večstopenjskega reševanja posameznih vprašanj, to pa pomeni, da je treba odpraviti vse vmesne organe.

Z ustanovitvijo področnih odborov, po principu dosedanjega upravnega odbora, v katere so vključeni vodilni strokovni delavci po svojem službenem položaju, pa želimo zagotoviti eksperimentalnost dela, strokovno odločanje po določenih vprašanjih, dosledno izvrševanje sprejetih sklepov in večjo odgovornost vodilnih delavcev.

Poleg naštetih organov samoupravljanja bomo v Železarni imeli še strokovne kolektivne ali kolegijske organe in individualne izvršilne organe. Bistveno bomo spremenili oblike neposrednega upravljanja, ker so se dosedaj zbori delovnih enot pokazali neučinkoviti. Neposredno upravljanje bo temeljilo na delovnih skupinah, kot osnovnih celicah združenega dela in ne bodo večje od 30 delavcev s svojim vodjem, praviloma bodo to delovodje. Vendar o tem več drugič.

K predloženi strukturi, ki bo verjetno doživela še dokajšnje spremembe, želimo mnenje delovne skupnosti Železarn, zato jo objavljamo za javno razpravo. Vse pripombe, mnenja, predloge, misli in podobno dostavite na tajništvo organov samoupravljanja ali pa javite po telefonu 265.

Tajništvo organov samoupravljanja

Organi delavskega samoupravljanja v Železarni struktura:

1. Železarna
 - 1.1. delavski svet Železarn
 - 1.2. odbor za poslovno politiko
 - 1.3. odbori s statusom dosedanjega upravnega odbora
 - 1.3.1. odbor za osnovna sredstva
 - 1.3.2. odbor za plan in finance
 - 1.3.3. odbor za dohodek in sistem nagrajevanja
 - 1.3.4. odbor za kadre
 - 1.3.5. odbor za varstvo pri delu in socialno zdravstveno varstvo
 - 1.3.6. odbor za življenjske pogoje in rekreacijo
 - 1.3.7. odbor za informacije in tovarniški tisk
 - 1.3.8. odbor za splošne zadeve
 - 1.3.9. odbor za izume in racionalizacije
 - 1.4. komisije s pravicami samostojnega odločanja
 - 1.4.1. komisija za delovna razmerja
 - 1.4.2. komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti
 - 1.4.3. komisija za pritožbe
 - 1.4.4. komisija za stanovanjska vprašanja
 - 1.4.5. komisija za varstvo žena, mladoletnih delavcev in invalidov
 - 1.4.6. komisija za skrb o boricah NOB
2. delovne enote
 - 2.1. svet delovne enote
 - 2.2. komisije s pravicami samostojnega odločanja
 - 2.2.1. komisija za proizvodnjo
 - 2.2.2. komisija za nagrajevanje
 - 2.2.3. komisija za kadre in medsebojne odnose

- 2.2.4. komisija za varstvo pri delu
- 2.2.5. komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti
- 2.2.6. komisija za racionalizacijo in novatorstvo

3. obrati

- 3.1. komisije s pravico samostojnega odločanja
 - 3.1.1. komisija za medsebojne odnose in nagrajevanje
 - 3.1.2. komisija za varstvo pri delu
 - 3.1.3. komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti

Način volitev:

Delovna skupnost Železarn neposredno voli naslednje organe:

1. delavski svet Železarn
2. svete delovnih enot
3. komisije s pravico samostojnega odločanja v obratih

Ostale organe voli ali imenuje delavski svet Železarn, oziroma svet delovne enote

Vsak obrat predstavlja samostojno volilno enoto, ki voli:

- obratne komisije
- delavski svet Železarn po dosedanem ključu na 100 zaposlenih enega člana
- svet delovne enote po določenem ključu.
- Število članov svetov delovnih enot se določi na podlagi naslednjega ključa:

do 300 zaposlenih 17 članov
od 300 do 500 zaposlenih 23 članov
od 600 do 1000 zaposlenih 29 članov
nad 1000 zaposlenih 35 članov.

Glede na normativ delovnih enot bi sveti delovnih enot imeli naslednje število članov:

talilnice	35
valjarne Javornik	35
valjarne Bela	23
predelovalni obrati	29
vzdrževanje	35
energija	17
transport	23
upravne službe	35

Na podlagi ključa za volitve v delavski svet Železarn in v svete delovnih enot, bi volilne enote (obrat) volili naslednje število članov v delavski svet Železarn in v svet delovnih enot:

Obrat	v DSŽ	v svet DE
plavž	3	9
martinarna	5	12
elektro jeklarna	2	6
šamotarna	1	3
livarna	1	5
TALILNICE skupaj:	12	35
valjarna Bela, štekel bluming	2	15
valjarna žice	2	8
VALJARNA BELA skupaj:	4	23
valjarna profilov	4	13
valjarna 1300	4	12
valjarna 2400	2	6
jeklovlek	2	4
VALJARNE JAVORNIK skupaj:	12	35
hladna valjarna	2	8
žičarna	3	11
žebljarna	1	3
elektrodni	2	7
PREDELOVALNI OBRATI skupaj:	8	29
strojne delavnice	3	8
strojno vzdrževanje	6	13
vzdrževanje elektronaprav	3	8
RTA	1	2
gradbeno vzdrževanje	1	3
strugarna valjev	1	1
VZDRŽEVANJE skupaj:	15	35
elektro toplotna energija	1	8
plinska in vodna energija	2	9
ENERGIJA skupaj:	3	17

TRANSPORT	5	23
upravne službe, sektorji	7	27
RO	1	2
OTK	2	6
UPRAVNE SLUŽBE skupaj:	10	35
SKUPAJ:	69	232

Mandat članov delavskega sveta Železarn naj bo 4 leta, s tem da nihče ne more biti dvakrat zaporedoma izvoljen v delavski svet. Na dve leti se ponovno izvoli polovica članov delavskega sveta. Članom delavskega sveta Železarn, katerim traja mandat do 1970. leta je treba podaljšati mandat za eno leto, v letošnjem letu pa izvoliti le polovico članov delavskega sveta z mandatom za 4 leta.

Mandat članov sveta delovne enote je prav tako 4 leta in veljajo ista določila kot za delavski svet Železarn z razliko, da se v letošnjem letu voli polovica članov za 2 leti, polovica članov pa za 4 leta.

Mandat članov odborov in komisij traja dve leti s tem, da se člani lahko izvolijo po izteku mandata še enkrat, oziroma še enkrat imenujejo.

Vsi organi v Železarni se ob vsakih volitvah, to je vsako drugo leto na novo konstituirajo.

Število članov in sestav odborov ter komisij:

1. odbor za poslovno politiko šteje 11 članov, člani odbora po službenem položaju pa so:
 - direktor železarn
 - direktor za proizvodnjo
 - direktor komerciale
 - direktor financ
 - direktor sektorja za ekonomiko
2. odbor za osnovna sredstva šteje 9 članov, po službenem položaju sta člana:
 - direktor UOS
 - tehnični direktor
3. odbor za plan in finance šteje 9 članov, po službenem položaju sta člana:
 - šef oddelka za plan
 - finančni direktor
4. odbor za dohodek in sistem nagrajevanja šteje 9 članov, po službenem položaju je član:
 - direktor sektorja za ekonomiko
5. odbor za kadre šteje 7 članov, po službenem položaju je član direktor kadrovskega sektorja
6. odbor za varstvo pri delu in socialno zdravstveno varstvo šteje 7 članov, po službenem položaju sta člana:
 - vodja službe za varstvo pri delu in
 - vodja socialno zdravstvene službe
7. odbor za življenjske pogoje in rekreacijo šteje 7 članov, po službeni dolžnosti je član:
 - direktor kadrovskega sektorja
8. odbor za informacije in tovarniški tisk šteje 7 članov, po službeni dolžnosti je član:
 - sekretar podjetja
9. odbor za splošne zadeve šteje 7 članov, po službeni dolžnosti je član:
 - sekretar
10. odbor za izume in racionalizacije šteje 7 članov, po službeni dolžnosti je član:
 - šef TKR.

Odbore voli delavski svet Železarn izmed svojih članov s tem, da je polovica članov odbora lahko izven članov delavskega sveta Železarn, predsednik odbora pa mora obvezno biti član delavskega sveta Železarn.

Komisije s pravicami samostojnega odločanja v Železarni štejejo po 5 članov, razen komisije za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti, ki ima 3 člane in 3 namestnike, ter komisija za pritožbe, ki šteje 7 članov. Komisije imenuje delavski svet Železarn s tem, da je predsednik komisije obvezno član delavskega sveta Železarn.

Komisije s samostojnim odločanjem v delovni enoti štejejo od 5 do 7 članov, kar je odvisno od števila članov sveta delovne enote, razen komisije za ugotavljanje kršitev delovne dolžnosti, ki šteje 3 člane in 3 namestnike. Te komisije imenuje svet delovne enote izmed članov sveta, polovica članov komisije pa je lahko nečlanov sveta. Predsednik komisije mora obvezno biti član sveta DE.

Komisije s pravico samostojnega odločanja v obratih štejejo po 5 članov, razen komisije za ugotavljanje kršitev delovne dolžnosti, ki ima 3 člane in 3 namestnike. Komisije volijo neposredno člani delovne skupnosti obrata.

SEKRETAR ORGANOV SAMOUPRAVLJANJA

Iščemo družine s sto in večletnim delovnim stažem v Železarni

V okviru zbiranja zgodovinskih podatkov in drugih materialov ob pripravah na proslavo 100-letnice obstoja železarnice Jesenice, želimo zbrati tudi podatke družin naših sodelavcev, od katerih so njihovi člani 100 ali več let delali v naših obratih. V glavnem imamo te podatke statistično že obdelane, vendar so le-ti glede sorodstvenih vezi nepopolni in prosimo vse družine, ki pridejo v poštev, da nam pri zbiranju edinstvenega gradiva pomagajo. Želimo, da bi se ti podatki zbrali takole (samo primer):

oče:	delal v Ž
Metod Kramar	1869—1909
sinovi:	
Marko Kramar	1880—1920
Ivan Kramar	1881—1922
France Kramar	1890—1930
hči:	
Katarina Kramar	1895—1925
vnuki:	
Matevž, sin Marka	1890—1930
Rudolf, sin Ivana	1891—1936
Jakob, sin Franca	1896—1937

Primož, sin Katarine, poročene Čop; ta sin bi prišel v poštev pri družini Kramar le, če se Katarina ne bi poročila, ker pa se je Katarina poročila s Čopom, ki je tudi zaposlen v železarni Jesenice, se delovna doba njenega sina že upošteva pri Čopovi.

pravnuiki:	delal v Ž
Igor,	
sin Matevža	1902—1941
Tomaž,	
sin Rudolfa	1910—1941
Karel,	
sin Jakoba	1925—1965
prapravniki:	
Iztok,	
sin Igorja	1925—1965
Marjan,	
sin Tomaža	1930—1968
Milan,	
sin Karla	1935—
(še dela v železarni Jesenice)	

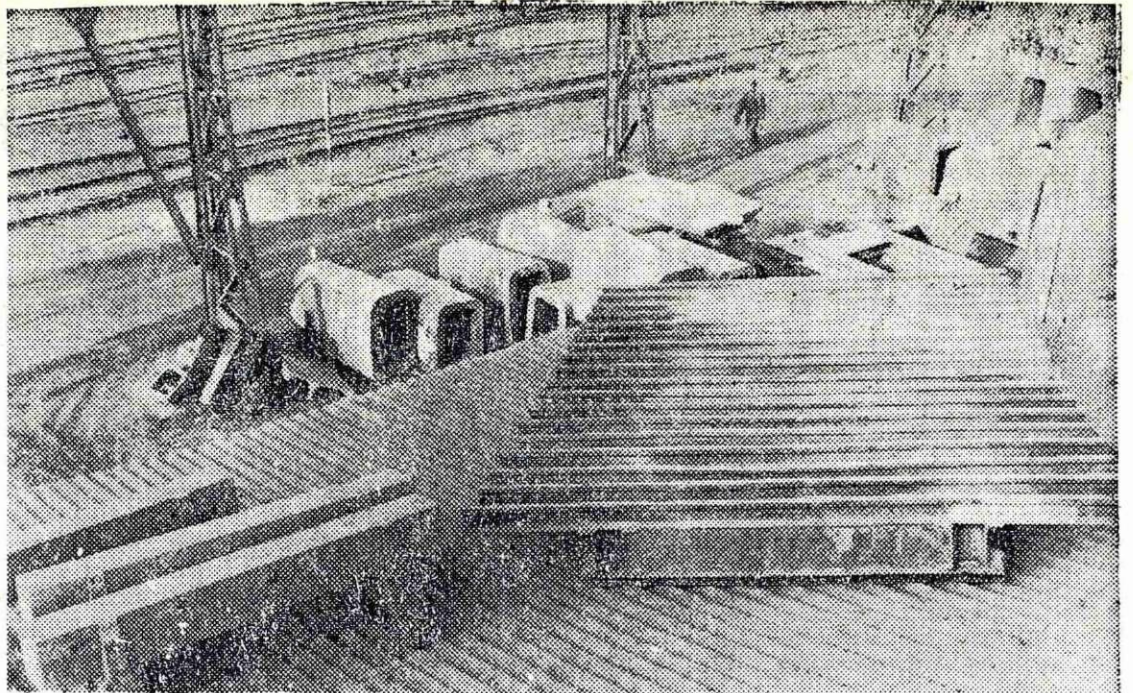
Ta primer je prikazan tako, da imajo sinovi in vnuki ter pravnuki samo po enega otroka, torej sin Marka samo Matevža itd. Znano pa je, da je bilo v resnici drugače, ker so bile naše delavske družine vedno mnogoštevilne. Torej, kolikor imajo sinovi, vnuki otrok, ki so delali, ali še delajo v našem podjetju, vse je treba zajeti v tem zapisu.

Ta popis in razporeditev na prvi pogled izgleda kakor kakšen statistični obrazec. Vendar to ni, to je samo družinski popis, kateri nam bo pokazal dragocene podatke in jasno sliko družin, ki so sto ali več let skupno delale v naši tovarni. To bo istočasno dokaz zvestobe in ljubezni do matičnega podjetja, ki so ga gradili in svoj presežek vrednosti dela prispevali za obstoj in napredek železarnice Jesenice.

Če nam bo uspelo te podatke v celoti in pravilno zbrati, bo to dragoceno gradivo za marsikatero raziskovanje. Posebno zanimiva bi bila ugotovitev, kako se zaposluje naraščaj teh družin.

Zbiranje teh podatkov bo vsekakor zahtevalo nekaj truda. Če vam bo zmanjkalo vašega družinskega gradiva, se obrnite na pomoč na naš kadroviski oddelki k Ireni Biaggovi, katera vam bo rada pomagala. Že sedaj pa vemo, da je izbrala družina Čop (glavni knjigovodja Srečko, valjavec Jože Čop itd.) že ustrezne podatke, iz katerih se vidi, da je ta družina v našem delovnem kolektivu aktivno delala več kot pol tisočletja. Že samo ta podatek enega samega bohinijskega imena dokazuje navezanost našega gorenjskega človeka na tovarno.

Odbor za izvedbo proslave 100-letnice železarnice Jesenice

Ali je primerno skladišče streha čistilnice livame za podnožje žarilnega vozička elektrojeklarne? Kdo je bil tako »duhovit«, da ga je postavil tja?!

Bodoči razvoj sedanjih predelovalnih obratov

Čez 30 članov DRGMIT naše Železarnice je v torek 1. aprila prisostovalo debatnemu večeru, zadnjemu s področja vprašanj o nadaljnjem razvoju nekaterih obratov, oziroma iz cikla KAJ IN KAKO. Tako kakor je napovedal predsednik društva Bogomil Homovec, bo čez 14 dni na programu debatni večer s predavanjem: Zaščita industrijske svojine, temu pa bo sledil še večer s predavanjem dipl. oec. Rudija Rozmana: O mrežnem programiranju. Za torkov večer je podal uvodna razmišljanja, oziroma osebna mišljenja o bodočem razvoju sedanjih predelovalnih obratov dolgoletni šef grupe predelovalnih obratov in pomočnik tehničnega direktorja, sedaj upokojeni inž. Miroslav NIKOLIČ.

Svoje izvajanje, podkrepjeno s podatki in predlogi za konkretno reševanje, je inž. Nikolič razvil iz programa, ki v drugi fazi izgradnje valjarne Bela predvideva postavitev nove hladne valjarne, ob čemer se postavlja vprašanje, kaj bo tedaj z našo sedanjo hladno valjarno. Leto bi v vsakem pogledu kazalo obdržati glede na naraščajoče potrebe in razširiti ter obogatiti asortiment hladno valjanih trakov, s čemer bi zadovoljili zahteve glede dimenzij, toleranc, kvalitete itd. številnih specializiranih

potrošnikov, ki bodo v relativno manjših količinah naročali te artikole (ekstra tanke in ekstra debele HVT). Glede na različen način dela bi v novi hladni valjarni moral prevladovati duh masovne proizvodnje na tekočem traku, v stari hladni valjarni pa duh individualne obravnave najmanjše naročene pozicije. V nadaljevanju je govornik prikazal v tonah možno proizvodnjo posameznih kvalitet, načel vprašanje vložka in nakazal potrebne manjše rekonstrukcije, oziroma nabavo nekaterih strojev za staro valjarno, potrebnih za opisano proizvodno orientacijo.

Ko je inž. Nikolič govoril o žičarni, je poudaril svoje mišljenje, da je za obstoj in rentabilnost tega obrata potreben premik iz tonaže v specialnost, v večji odstotek patentirane, specialno površinsko obdelane (pobakrene, svetle, polirane itd.) ter v večji odstotek tanke in fine žice. Razložil in utemeljil je potrebne premike in nabavo nekaterih novih strojev. V svojem izvajanju se je govornik dotaknil tudi pomožnih obratov HVŽ — lužilnice, žarilnice, posvinčenja, pocinkanja in skladišča ter dvorišča HVŽ. Tudi v tem primeru je nakazal oziroma razložil nadaljnjo orientacijo ter večje ali manjše investicijske posege.

Za žebljarno meni inž. Nikolič, da jo je potrebno s sedanjim proizvodnim programom, v sedanjem obsegu in na sedanjem mestu brezposojno obdržati. Nakazal je tudi nekaj potrebnih preorientacij in manjših investicij.

skih vlog, predvsem v nekatere stroje.

Podrobno je inž. Nikolič razčlenil tudi bodoči razvoj elektrodne oddelka, njegove proizvodne možnosti in utemeljil nabavo nekaterih strojev in manjših adaptacijskih del.

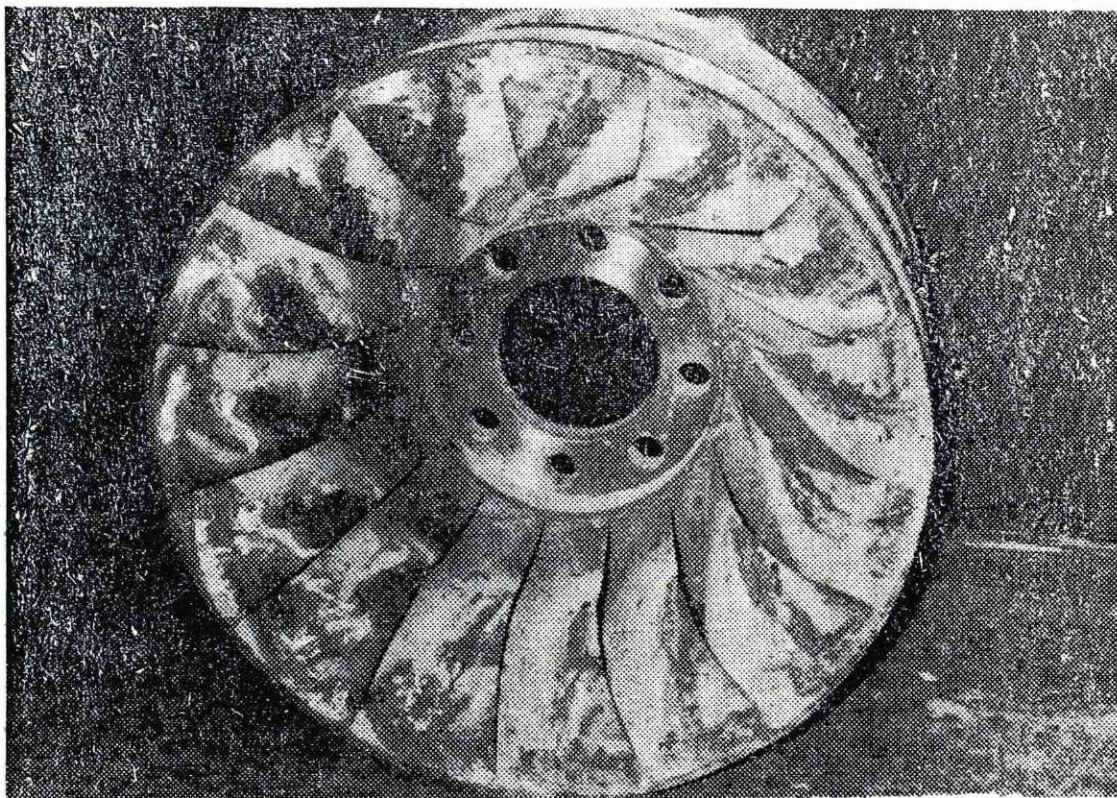
V svojih uvodnih mislih je omenjal tudi nova področja izdelkov, oziroma umestnost vertikalnega podaljšanja proizvodnega programa in njegove razširitve predvsem pri žici še na gotove žične izdelke. Ob tem je poudaril, da sedaj ne zmoremo premagovati vseh problemov sedanjega in bodočega proizvodnega programa.

V zaključnih mislih je inž. Nikolič poudaril, da bodo za uspešno izkoriščanje nakazanih kapacitet in celo obstoječih proizvodnih sredstev potrebne nekatere temeljite spremembe v okviru obratov, kakor tudi v okviru podjetja in izven njega. Predelovalni obrati se po svoji naravi dela bistveno razlikujejo od osnovnih metalurških obratov. Individualno delo v predelovalnih obratih zahteva posebno strokovno znanje, ki se ga da pridobiti, težje pa je z odnosom do dela. Bodočnost teh obratov pa je odvisna od stalnih in resnih kadrov, ki bodo z ljubeznijo pri svojem delu.

Svoje zelo kvalitetno izvajanje, kot rezultat bogatih praktičnih izkušenj in strokovnega znanja, je inž. Nikolič zaključil še z nekaterimi vprašanji o cenah, kalkulacijah in planiranju.

V razgovoru, ki je sledil iznešenim mislim inž. Nikoliča, je sodelovalo več govornikov, ki so z različnih aspektov dopolnjevali uvodne misli.

Dosedanji debatni večeri so bili tako po uvodnih referatih, kakor tudi po razpravi zelo kvalitetni. Vsebinsko so bili usmerjeni na eksistenčna vprašanja Železarnice, zato bi morda vsaj v bodoče kazalo, nekatere zelo bogate misli zapisati, kar bo nedvomno zelo koristno osnova za kasnejše študijsko in analitično reševanje teh vprašanj.

Rotor turbine, ki so ga odlično popravili ključavničarji jeseniških strojih delavnic

Sprejete smernice in proračun za leto 1969

V ponedeljek 31. marca je bila zadnja seja sedanjega mandata SOb Jesenice. Polovici odbornikov je potekel štiriletni, drugi pa dveletni mandat. V tem mesecu pa bomo dobili novi sestav obeh zborov SOb Jesenice za naslednja štiri leta. Seja je imela delovni značaj. Na dnevnem redu je bila razprava o smernicah in odlokih, ki so pomembni za gospodarjenje v letu 1969 na območju občine in zadeve, ki urejajo stvari za potrebe in obveznosti občanov.

Smernice razvoja gospodarstva v letu 1969 je uvodoma obširno pojasnil načelnik za gospodarstvo, komunalne in gradbene zadeve Zare Klincov. Iz njegovega izvajanja povzemamo nekatere podatke in ugotovitve, ki zadevajo primerjanje dosežkov v zadnjih dveh letih, določena pozitivna gibanja in premike ter izhodiščne osnove, ki kažejo kljub vsem trenutnim težavam, zlasti v železarni Jesenice, le dobre in ohrabrujoče obete v tem letu in kaže tudi v prihodnje.

Struktura gospodarstva v naši občini je dokaj značilna in kaže v letu 1968:

- da so 78 % družbenega bruto proizvoda ustvarile gospodarske organizacije s sedežem v občini Jesenice;

- da 20 % družbenega bruto proizvoda odpade na poslovne enote s sedežem izven občine Jesenice in

- da je zasebni sektor v gospodarstvu udeležen le z 2 % družbenega proizvoda občine.

Delež železarne v celotnem bruto proizvodu oz. dohodku tega dela gospodarstva znaša 80 %.

Pomembni pokazatelj gibanja gospodarstva občine v preteklem letu kaže delitev dohodka. Zaradi povečanja deleža porabljenih sredstev se je znižal neto proizvod železarne za 20,8 %, ostalo gospodarstvo pa ga je povečalo za 18,8 %. To je imelo za posledico, da se je dohodek železarne znižal za 30,1 %, ostalo gospodarstvo pa je dohodek povečalo za okrog 21 %.

Na podlagi takih dosežkov so ostale gospodarske organizacije v globalu povečale bruto osebne dohodke iz delitve dohodka za 16,5 % ter na lastne sklade okrog 30 %. Povečanje amortizacije za 22,2 % in interne akumulacije za 30 % daje ostalemu gospodarstvu pozitivne rezultate, ki omogočajo večjo akumulativno in reproduktivno sposobnost.

Zaključni računi gospodarskih organizacij za leto 1968 kažejo:

- da je bilo ob koncu leta v vseh zalogah angažiranih 294 milijonov din (8,3 % več v primerjavi z letom 1967);

- terjatve do kupcev so znašale 160 milijonov din, obveznosti do dobaviteljev pa 254 milijonov din;

- koeficient kroženja obratnih sredstev je dosegel 2,7 in je za 0,1 slabši kot v letu 1967;

- krediti za osnovna sredstva so konec leta 1968 znašali 536,8 milijonov din in so se povečali v odnosu na 1967. leto le za 2,4 % in

- blagovni izvoz se je znižal za 5 milijonov dolarjev ali 25 % v primerjavi z letom 1967.

V nadaljevanju je načelnik Zare Klincov govoril še o nekaterih drugih pokazateljih. V občini je zaposlenih 12.162 oseb, v gospodarstvu 10.950, v negospodarstvu pa 1.212 oseb. Zaposlenost se je znižala le za 0,2 % v odnosu z letom 1967. Glede na povečani fizični obseg proizvodnje je očitna tendenca intenzivnosti zaposlovanja. Poprečni osebni dohodek v gospodarstvu je znašal 955 din, v negospodarstvu pa 1.058 din.

Turistični promet je lani dosegel posebno ugodno povečanje. Domačih gostov je bilo za 26,9 % več, tujih turistov pa za 10,6 %. Tudi prevozi na žičnicah so se povečali za 30 %.

Doseženi rezultati gospodarstva v letu 1968 so osnovna izhodišča smernic gospodarskega razvoja občine v letu 1969 in so namenjene v:

- zavzeto uresničevanje sanacijskega programa železarne;

- hitrejši razvoj terciarnih dejavnosti;

- politiko zaposlovanja, ki jo je potrebno graditi na višje delovnih moči iz lokalnega območja;

- podpiranje razširitve dela z zasebnimi vlaganji sredstev;

- poglobljanje in razvijanje samoupravnih odnosov v združenem delu ter uveljavljanje novih kvalitativnih oblik samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov;

- stalen in trdnjši porast osebnih dohodkov na podlagi povečane proizvodnje in boljših ekonomskih rezultatov;

- dolgoročne cilje gospodarskega razvoja usmerjati za širše poslovno sodelovanje, integracijo, sodobnemu in produktivnejšemu delu, učinkoviti analizi stroškov poslovanja in tržišča.

Pričakuje se nadaljnja rast gospodarstva:

— družbeni bruto proizvod	za 13,7 %
— družbeni proizvod	za 28,9 %
— amortizacija	za 11,7 %
— neto proizvod	za 34,3 %
— skladi podjetij	za 14,6 %
— zmanjšanje izgube	za 53,1 %

Porast celotnega gospodarstva občine bo omogočil povečanje zaposlenih za 1 % in povečanje osebnih dohodkov od 5 do 7 %. Pozitivno gibanje turističnega prometa se pričakuje tudi v tem letu. Kaže, da se bo število gostov in nočitev povečalo za 17 %.

Plan blagovnega izvoza se bo zmanjšal za 56 % in zadeva predvsem železarno.

V modernizacijo obstoječih in za nove zmogljivosti gospodarstva bo vloženi 84,5 milijona din in predstavlja 19,5 % v primerjavi z letom 1968.

Letos bo v družbenem sektorju zgrajenih za trg 657 stanovanj.

Za hitrejši razvoj gostinstvo-turistične dejavnosti v Zgornjesavski dolini je investicijski program Konzorcija potrebno v letih do 1973 usmerjati v vlaganje sredstev bivšega obč. DIS za ureditve sklope SOb Jesenice z dne 23. 10. 1968.

Za odkup lokala za damsko in moško frizerstvo na Spodnjem Plavžu se Komunalnemu servisu Jesenice namenijo bivšega občinskega DIS 140.000 din.

Preostanek sredstev omenjenega sklada okrog 360.000 din se porabi kot kredit za hitrejšo vključevanje podjetij s sedežem v občini Jesenice v kovinsko predelovalno dejavnost.

O smerih razvoja družbenih služb v občini je uvodno misli podal načelnik Pavle Dolar. Smernice izhajajo iz objektivnih materialnih možnosti gospodarstva, z razpo-

ložljivimi proračunskimi sredstvi občine oz. ustreznih skladov in skupnosti. Temeljni izobraževalni skupnosti se zagotovijo sredstva po posebnem odloku in se upoštevajo celoten predlog, ki ga je skupnost predložila. Morebitni presežek ob koncu leta pa naj TIS namenijo za sofinanciranje gradnje osnovne šole v Kranjski gori. TIS se priporoča, da v ta namen določi 400.000 din.

Za hitrejšo gradnjo osnovne šole v Kranjski gori naj se pri RIS izposluje namensko posojilo.

Skupščina skupnosti otroškega varstva naj v tem letu sprejme občinski program razvoja otroškega varstva.

Občinski skupnosti otroškega varstva se priporoča, da določi iz svojih sredstev 400 tisoč din kot soudeležbo za izgradnjo varstvenega oddelka v novi osnovni šoli v Kranjski gori. Prav tako naj se prouči možnost gradnje varstvene ustanove na Plavžu.

Sredstva sklada za borbe se povečajo za 44 % s tem, da prednostno rešujejo upravičencem priznavalnine, zdravstveno varstvo in zdravljenje borcev, ki nimajo lastnih sredstev ali pravice iz naslova zdravstvenega zavarovanja. Potrebno bo izboljšati pogoje zdravstvenega varstva oskrbovancev v domu dr. Franceta Berglja. V ta namen naj se dogradi oziroma razširi kapacitete (poveča število ležišč, preuredi kuhinjo in ostali nujni prostori).

Na področju zdravstva se bo treba zavzemati za organizacijsko ureditev delovanja izvenbolnične zdravstvene službe.

Za preventivno dejavnost zdravstvenega doma bo na podlagi posebnega dogovora občina prispevala 4 din na prebivalca.

Sanitarni inšpekciji se naložijo naloge učinkovitega nadzora v živiliških obratih, šolah idr. za preprečevanje nalezljivih bolezni.

Za letovanje bolnih otrok je v tem letu treba zagotoviti proračunska sredstva za sofinanciranje zdravstvenih letovanj.

Na področju prosvete in kulture je sprejet petletni program razvoja, ki ga je občinska skupščina sprejela 26. 11. 1968. Investicijski program predvideva:

- ureditev stavbe gledališča Tone Čufar,

- dograditev kulturnega doma na Javorniku,

- gradnja razstavnega paviljona in ureditev ustreznih prostorov za oddelke delavskega gibanja in NOB; lokacija nekje v središču mesta,

- gradnja kulturnega doma v Kranjski gori,

- izgradnja družbenopolitičnega centra na Plavžu s kino dvorano,

- adaptacija kulturnega doma na Breznici.

Za uresničevanje investicijskega programa bo potrebno vplivati prek pristojnih republiških organov, da se z zakonom uredi trajnejši vir financiranja kulture v občini. Na območju občine pa se je prizadevati za večje združevanje sredstev v občinskem skladu za kulturo. Gre tudi za to, da se presvetno kulturna dejavnost programira tako, da bo najbolj ustrezala smotrom vzgoje občanov in mladine.

O telesni kulturi je razpravljala občinska skupščina januarja letos. Na tem področju obstoji potreba za določeno investicijsko dejavnost, ki se kaže v:

- izgradnja kulturnošportnega objekta Podmežakljo, vključno z zimsko-rekreacijskim centrom pri strelšču,

- izgradnja športnega objekta v Kranjski gori,

- načrtno in programsko urediti in razširiti športnorekreacijske površine.

Kaže, da bo treba to investicijsko dejavnost postopno uresničevati s sredstvi proračuna, sodelovanjem delovnih organizacij, samoprispevki in posojili. Spričo širših družbenih interesov za razvoj telesne kulture bodo potrebni napori, da se zagotovijo trajnejši viri za njeno financiranje.

Predsednik skupščine France Žvan je zatem obširno poročal o vprašanih in predlogih, ki so jih volivci sprožili na zborih volivcev ob obravi občinskega proračuna in komunalne dejavnosti v letu 1969. Verjetno gre za prvi primer, da je bila skupščina podrobno seznanjena o vprašanih in predlogih občanov, ki so se nanašali na razdelitev občinskega proračuna in skladov ter predvideno komunalno dejavnost. Tak odnos tudi v prihodnje lahko prispeva, da bodo zbori volivcev bolj obiskani in da se bo povečala aktivnost občanov.

Po tako obširni obrazložitvi smernic razvoja gospodarstva in družbenih služb občine Jesenice v letu 1969 ni bilo pričakovati obširnejše razprave. Sproženo je bilo vprašanje namenskih sredstev za reševanje stanovanjskih problemov borcev NOV v tem letu. Kaže, da so Jesenice upravičeno lahko nezadovoljne z razdelitvijo teh sredstev, ki jo je predlagala komisija za zadeve borcev pri republiški skupščini. Sklenili so, da se tej komisiji pošlje ustrezen ugovor in predlog za večjo dodelitev sredstev za omenjene potrebe. Za smotno koriščenje teh namenskih sredstev pa se morajo izdelati kriteriji, po katerih se bo oblikovala politika razreševanja stanovanjskih vprašanj borcev NOV.

V zadnjih letih je bilo veliko denarja vloženo v adaptacijo ali novogradnjo trgovskih lokalov

V zadnji razpravi so bile še nekatere pripombe, ki pa niso bistveno posegale v predložene smernice. Po kratki obrazložitvi proračuna občine za leto 1969, ki ga je podal predsednik sveta za družbeni plan in finance Franc Tepina, so ga sprejeli brez pripomb.

Potrdili so spremembo odloka o komunalnih taksah za cestna motorna vozila. Komunalna taksa, plačana za leto 1969, se plačnikom vrne v ustreznem znesku na podlagi dokazila upravičenca. Sprememba odloka o komunalnih taksah je bila potrebna na podlagi odločitve ustavnega sodišča Jugoslavije. Plačana taksa za leto 1968 pa se glede na pojasnilo izvršnega sveta SRS do ustreznih odločitve ne vrača.

Sprejeli so tudi odlok o spremembi meja katastrskih občin. O tej spremembi Železar v današnji številki objavlja daljši sestavek.

Končno so sprejeli še pooblastilo, s katerim Stanovanjsko podjetje Jesenice izdejuje zazidalne načrte in lokacijsko dokumentacijo za območje cele občine. To pooblastilo je bilo doslej dano Urbanističnemu inštitutu v Ljubljani. Prenos tega pooblastila na Stanovanjsko podjetje Jesenice bo pospešil določene postopke in bo v dobro tudi prizadetim občanom.

Pred zaključkom seje se je predsednik skupščine France Žvan zahvalil odbornikom za sodelovanje. Poudaril je, da opravljene naloge skupščine niso bile majhne; z manjšimi sredstvi je bilo treba dobro gospodariti. Skupščina sedanjega mandata je sprejela zasnove nadaljnjega razvoja občine in bodo lahko temeljna izhodišča novi skupščini v prihodnjem obdobju.

Vibr

Spremembe v nazivih in mejah katastrskih občin

katastrsko — topografski načrti).

Območja novih izmeritev v merilu 1:1000 se določajo po funkcionalnem zemljišču, ki pripada posameznemu naselju in zato niso vezana na meje dosedanjih katastrskih občin. Pri tem se navadno zgodi, da območje nove izmeritve seka eno ali več katastrskih občin, kar povzroča nastajanje več območij z različnimi merili načrtov v isti katastrski občini. Tak slučaj je nastal pri izmeritvi mesta Jesenice, ki poteka prek štirih katastrskih občin, to je prek katastrske občine Jesenice, Javornik, Koroška Bela in Blejska Dobrava. Mej med temi katastrskimi občinami na mestnem območju sploh ni več, obstojajo le še v katastrskem operatu. Da bi se izognili še nadaljnjemu vzdrževanju podobnega umetnega stanja ter da bi poenostavili evidenco zemljišč na mestnem območju Jesenic, je bilo potrebno izvršiti nekaj posegov v dosedanje stanje katastrskih občin. Glavne spremembe so naslednje:

— celotno mestno območje Jesenic bo sestavljalo posebno katastrsko občino Jesenice, ki obsega vsa zemljišča med vznožjem Mežaklje in Fejce ter Mirce na eni strani ter zemljišča od Koprivnika do potoka Bela na drugi strani. To območje je določeno z novimi načrti v merilu 1:1000 z izjemo Koroške Bele, ki bo naknadno izmerjeno;

— iz preostalih delov stare k. o. Jesenice v dosedanjem merilu 1:2880 se formirata dve novi kat. občini in sicer

na severu do Črnega vrha k. o. Prihodi, na jugu od vznožja Mežaklje do vrha pa k. o. Podmežaklja;

— severni del bivše k. o. Javornik, ki izključuje mestno območje Javornika, se preimenuje v k. o. Javorniški rovt.

Občani ne bodo zaradi teh sprememb v ničemer prizadeti, ker se s tem posegom tudi formalno združijo v posebno kat. občino vsa ona zemljišča mestnega značaja, ki so praktično že združena. Vse ostale spremembe, to je

sprememba parcelnih števil, posestnih listov, nazivov katastrskih občin, imajo le interni pomen ter so potrebne zaradi lažjega rednega dela občinskega upravnega organa za geodetske zadeve.

Prehod iz starega na novo stanje bo izvršil katastrski urad na Jesenicah, prizadeti lastniki, uporabniki in uživalci zemljišč pa bodo o vseh spremembah glede stanja njihovih zemljišč pravočasno obveščeni.

dipl. inž. Žiga Drinovec

OBVESTILO

V četrtek, 10. t. m., bo ob 17.30 v veliki dvorani Delavskega doma predavanje

O SPREMENBI ZAKONA O INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

Predavanje organizira ZZB NOV — občinski odbor Jesenice in vabi svoje člane in tudi druge, da se predavanja udeležijo.

Enomesečni program prireditvev in proslav

V torek, 1. t. m., je bil v prostorih občinskih družbenopolitičnih organizacij na Jesenicah sestanek, na katerem so sprejeli enomesečni program prireditvev in proslav v okviru prvomajskih praznikov, 50-letnice ZKJ in SKOJ ter sindikalne organizacije. Večina programa je že trdno postavljenega, medtem ko je za nekatere prireditve določen šele okvir.

Praznovanje pomembnih jubilejev se je začelo že 8. oz. 9. marca s spominskim pohodom na Stol, nadaljevalo pa se bo praktično skozi vse leto. Letošnja Titova štafeta z vrha Triglava bo 19. oz. 20. aprila. Za 26. aprila pripravlja predsedstvo konference ZMS železarne Jesenice mladinsko tekmovanje v znanju s področja železarstva na Gorenjskem, 50 let SKOJ in slostvo kot organ socialnega protesta in slostvo v času NOB. Na prireditvi bo sodeloval zabavni orkester JESENISKIH ŽELEZARJEV. Prireditve bo v počastitev dneva OF, 50-letnice ZKJ in SKOJ ter sindikalne organizacije in 100-letnice Železarne. Na predvečer 1. maja ob 18. uri bo v dvorani gledališča Tone Čufar slavnostni koncert pihalnega orkestra JESENISKIH ŽELEZARJEV (vse tri zasedbe), zvečer pa bodo po okoliških hribih zagoreli kresovi. Po starem običaju bodo 1. maja zjutraj budnice po vseh večjih krajih v občini. Prvi maj bodo občani lahko preživeli v naravi. Na Poljanah bo igral za razvedrilo pihalni orkester JESENISKIH ŽELEZARJEV, programski odbor pa se bo skupaj s krajevnimi in gostinskimi organizacijami prizadeval, da bo za zabavo in oskrbo poskrbljeno tudi v krajih, kamor ta dan občani radi zahajajo (Planina pod Golico, Pristava, Završnica).

Za 8. maja, to je na predvečer zmage, družbenopolitične organizacije občine skupaj z osnovnimi šolami pripravljajo jubilejno tekmovanje v znanju za učence osnovnih šol s področja razvoja železarstva na Jesenicah v zadnjih sto letih, predvojnega delavskega gibanja na Jesenicah in NOB v jeseniški občini.

Jeseniška mladina bo 18. maja obiskala grob narodnega heroja Matija Verdnika-Tomaža v Svečah na avstrijskem Koroškem in se ob tej priliki srečala tudi z mladino celovške gimnazije.

Tem določenim proslavam in prireditvam bo sledil v maju še teden mladosti, v juniju je predvidena večja proslava v Završnici, koncem julija pa bo osrednja proslava 100-letnice Železarne. Prav gotovo pa se bodo tem prireditvam in proslavam priključile še številne šolske in krajevne proslave, ki bodo imele osnovni poudarek na teh pomembnih jubilejih, ki so tesno povezani z revolucionarnimi pridobitvami v času NOB in povojni graditvi socializma.

Komisija za kulturne prireditve ob 100-letnici začela z delom

Poročali smo že, da je bilo pri odboru za praznovanje 100-letnice Železarne imenovanih več komisij oz. podoborov. Komisija za kulturne prireditve je ena tistih, ki bo morala opraviti zelo obsežno delo, zlasti še v dneh, ko bodo osrednje prireditve v počastitev stoletnice.

Predsednica komisije za kult. prireditve STANKA GERŠAKOVA je sodelavcu uredništva povedala, da je delo komisije razdeljeno na več področij: gledališče, ki bo pripravilo Klinarjevo dramo PLAVŽ in zborni recital; glasbeno dejavnost, ki obsega nastope domačih godbenikov in pevcev (enega takih nastopov je pihalni orkester jeseniških železarjev že izvedel, medtem ko bo naslednji na programu že v bližnji pri-

hodnosti); pevski zbori bodo pripravili potrebne pesmi, ki bodo izvajane na sami proslavi v valjarni Bela in pa pred slavnostno sejo DSŽ, ki bo v novem kulturnem domu na Javorniku; folklor, kjer je poleg nastopov ansambla narodnih pesmi in plesov jeseniške Svobode predvideno tudi gostovanje kulturno-umetniške skupine Italsider iz Italije.

Na samem začetku je komisija organizirala razgovor z zastopniki oz. predstavniki posameznih dejavnosti in obrazložila predvideni program. V teku je potrebna obdelava Klinarjeve drame PLAVŽ, ki jo bodo izvajali poleg gledališčnikov tudi člani vseh amaterskih skupin v območju mesta Jesenice, ki so zaposleni v Železarni. Pogovarjali so se tudi o izvedbi recitala, vendar bo treba

najprej izbrati primerna besedila, izdelati scenarij, nato pa začeti z delom.

Komisija namerava proučiti možnost, da bi vključili v praznovanje tudi kulturni dom na Hrušici, ki je bil zgrajen po osvoboditvi. V ta namen naj bi na Hrušici organizirali eno ali več ustreznih prireditvev.

Ob koncu razgovora je Stanka Geršakova poudarila, da bo delo komisije zelo obsežno in zato komisija pričakuje sodelovanje in pomoč kulturnih ustanov, po drugi strani pa tudi DPD Svobod ter njihovih sekcij, predvsem pa od sodelavcev, ki so zaposleni v delovnih enotah Železarne. Le-ti bi lahko v tej ali oni obliki prispevali svoj delež k dostojnemu praznovanju delovnega jubileja naše Železarne.

-or

Tretja premiera na jeseniškem odru

V sredo, 26. marca, je amatersko gledališče Tone Čufar uprizorilo tretjo premiero v tej sezoni in sicer igro Bertolta Brechta **DOBRI ČLOVEK IZ SECUANA**. S to predstavo so gledališčniki in jeseniški kulturniki počastili tudi peti kongres Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, ki je bil v četrtek in petek v Ljubljani. Čeprav je bila dvorana le petino zasledena, je občinstvo s spontanostjo in burnim aplavzom nagradilo jeseniške amaterje za solidno izvedbo izredno zahtevne Brechtove igre, ki jo je domiselno zrežiral, — čeprav bi o nekaterih režijskih prijemih lahko diskutirali — in postavil tudi zelo funkcionalno sceno **BOJAN ČEBULJ**. Originalno scensko glasbo je nastudiral **RADO KLEČ**, ki je izredno dobro učinkovala na dogajanja na odru in predstavi dala ustrezno, lahko bi rekli brechtovsko patino. Zelo občutno in usklajeno z dogajanjem na odru jo je na klavirju izvajal **BOJAN SVETLIN**. Za svetlobne učinke je poskrbel **PAVLE TORKAR**, inspiciral je **JANEZ TOMAN**, šepalka je bila **DANICA JAKOPIČ**.

Kdor je iz literature poznal Brechtov tekst, je na predstavo prišel mogoče nekoliko skeptičen: ali bo jeseniškim amaterjem uspelo ustvariti tisto napeto, pretresljivo in bogato dogajanje na odru. Iz prizora v prizor smo ugotavljali, da so jeseniški amaterji kos tudi še tako zahtevnim odrskim delom. Čeprav premiera še ni »stekla« v gledališkem smislu besede pa smo vendar z dvorane odhajali več kot zadovoljni. Če smo v prvem delu predstave pogrešali nekoliko več dinamike in odrskega dogajanja, je drugi del predstave tekkel precej bolj živahno in v ustreznem tempu. Že samo to, da je predstava trajala skoraj tri ure in je gledalce držala kljub izredno hladni dvorani v primerni napetosti, nam pove, da je bil Brecht s svojim izredno zahtevnim besedilom in igro dostojno interpretiran na jeseniškem odru. Morda bi režiser, brez večje škode za izredno bogato besedilo, nekaj tega lahko črtal. Na odru se je zvrstilo kar 25 igralcev od najstarejše prek srednje do mlajše odrske generacije, vendar bi kljub temu, čeprav je bila tudi najmanjša vloga karakterni in zahtevna, lahko rekli, da je bil ansambel še kar primerno uglasen, brez večjih kvalitetskih odstopanj, za kar pa prav gotovo nosijo levji delež starejši igralci, ki so znali na odru ustvariti primerno uglasen, brez večvečmesečno trdo delo režiserja.

DARINA KOROŠČEVA nas je v glavni vlogi **Šen Te** ponovno prepričala o svojem velikem igralskem talentu. Svojo izredno zahtevno nalogo — interpretacijo kar dveh značajev to je **mleke** in **tope Šen Te** in

preudarnega in strogega bratranca — je ob zelo zahtevnem tekstu izpeljala zelo dobro in prepričani smo, da bo od predstave do predstave v svoji vlogi še rasla. To smo prepričani tudi za ostale igralce, ki so vsak po svoje prispevali, da je bila predstava dostojna velikega avtorja. Poleg Darinke Koroščeve so se v večjih ali manjših vlogah predstavili **France Cegnar**, **Rudi Mandič**, **Marijana Čebuljeva**, **Vera Staretova**, **Tatjana Koširjeva**, **Vera Smukavčeva**, **Drago Vrhovnik**, **Tilka Čimžarjeva** in številni drugi mlajši igralci, od katerih so nekateri pokazali izredne odrske sposobnosti in nas prepričali, da ima gledališka kultura na Jesenicah še velike možnosti za še kvalitetnejši razvoj.

Posamezne slabosti, ki so

bile vidne na premieri bodo od predstave do predstave odpadle, kajti ansambel, ki je pokazal toliko volje in pripravljenosti, je sposoben doseženo kvaliteto še stopnjevati.

Igra Bertolta Brechta **DOBRI ČLOVEK IZ SECUANA** ima toliko etično-moralnih vrednot, da se ob njih človek nehote sooči s samim seboj in s svojim okoljem. Igra še daleč ni dolgočasna, kakor pripovedujejo nekateri, ki so navajeni brez kritičnega razmišljanja gledati serijske filme, temveč vseskozi zelo napeta, vznemirljiva in pretresljiva. Prepričani smo, da bo velik del jeseniškega gledališkega občinstva Brechtovo interpretacijo na našem odru sprejel zelo hvaležno in navdušeno. Seveda pa je ob njej treba tudi razmišljati.

Veder glasbeni večer na Jesenicah

Informator pihalnih orkestrów Slovenije, ki ga izdaja **Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije**, je v svoji tretji številki objavil sestavek **VINKA ŠTRUCLA**, ki opisuje in ocenjuje prvi nastop novega jeseniškega pihalnega orkestra **JESENISKIH ŽELEZARJEV**. Zaradi aktualnosti in zanimivosti ga objavljamo v celoti tudi v našem glasilu.

Koncem februarja je jeseniško gledališče Toneta Čufarja že tretjič sprejelo svojega krajevnega kulturnega brata pihalni orkester »Jeseniških železarjev«. Trikratna uspešna ponovitev je nedvomno dokaz kakovosti primernega in domiselno izbranega programa.

Izvirna in uspešna je bila zlasti zamisel prireditelja, predstaviti občinstvu svoje delo po kronološkem zaporedju od prvih začetkov do danes, pri čemer so bile tudi zasedbe orkestra predstavljene v istem vrstnem redu, kot so si sledile v preteklosti. Sto let so posegli nazaj — skoraj na sam začetek in zaigrali tako kot njihovi (naj) prvi kolegi, imenovani »progarji«. To je bil začetek njihovega uspešnega razvoja. Poglejmo, kaj stoji zapisa-

no na straneh zgodovine jeseniškega pihalnega orkestra:

»...Niti strašen požar bohinjskih fužin leta 1889 in niti strankarska razceplje-

nost na Jesenice priseljenih godbenikov ni mogla zatreti ljubezni do glasbe. Šele prva svetovna morija je za kratek čas zavrla razvoj glasbenega življenja; toda po njej se je še toliko bolj razmahnilo. Kar troje godb je delovalo na Jesenicah in nobeni ni bilo kaj očitati, prav tako ne godbi na Javorniku in Hrušici. Godba je postala nepogrešljivi del vsakdanjega življenja. Godba je igrala zadnje žalostno slovo in prvi radostni pozdrav, godba je bila doživljaj, vzpodbuda, razvedrilo in veselje. Tudi druga svetovna morija ji ni mogla do živga, in kdo drug je bil

na čelu prazničnih povork v svobodi, če ne prav godba. Godba je bila nepogrešljivi del našega življenja in to je ostala vse do danes.«

Pester program koncerta sta dopolnili še dve zasedbi: kmečka godba, ki je prav dobro zaigrala nekaj domačih viž in veliki plesni orkester, ki je delo gotovo dobro zastavil in ima pred sabo še lepo prihodnost.

Preden spregovorim o nastopu velikega pihalnega orkestra, naj ponovim besede napovedovalca:

»Kar štirje godbeni ansambli so se nam predstavili doslej, štirje, toliko, kolikor smo imeli še pred kratkim pri nas godb na pihala. Štiri kravice smo imeli in vse štiri so jele, toda nebena toliko, da bi dajala kaj prida mleka. Pa je bilo rečeno: eno samo kravo redimo, namesto štirih futrajmo samo eno, ni

zlomek, da nam ne bi dala dovolj mleka. Bilo je rečeno, veliko in na dolgo govorjeno, nazadnje pa le tudi storjeno. Godbeniki iz vse naše mile komune so se združili v en sam pihalni orkester. Kravo torej imamo, zdaj pa še pogledajmo, koliko ima mleka.«

In mleka je bilo obilo...

Petinšestdeset članski pihalni orkester je pod vodstvom dirigenta Rada KLEČA odigral vse tri skladbe, Kriegerjevo baročno, Walthersovo Ameriško narodno suito in Adamičovo Tratatata zanesljivo in muzikalno dovršeno ter tako popolnoma opravičil združitev. Pridni in delovni člani pihalnega orkestra »Jeseniških železarjev« zaslužijo za lepo in prijetno glasbeno doživetje najiskrenejše čestitke in zahvalo.

Zelimo jim še mnogo glasbenih uspehov!

Izredna kulturna razgibanost

V soboto, 29. marca so v mali dvorani Delavskega doma odprli slikarsko razstavo **JOSEFA HAUSERJA** iz Švice. V uvodnem kulturnem programu je sodelovala mezosopraniстка Melita Jelen, baritonist Jaka Jeraša in pianist Dejan Svetlin. Oba pevca je na klavirju spremljal Bojan Svetlin.

Po izredno kvalitetnem kulturno umetniškem programu je spregovoril avtor Josef Hauser in se zahvalil za pozornost in gostoljubje. Pou-

daril je, da je prijetno presenečen nad izredno kulturno razgibanostjo na Jesenicah kot industrijskem središču. Zelo laskavo se je izrazil tudi o Jugoslaviji in njenih pridobitvah ter nad svobodo, ki je pri nas prisotna na vsakem koraku in kakršne še ni srečal drugje na svetu.

Slikar Josef Hauser bo razstavljal na Jesenicah do vključno 9. aprila. Razstava je odprta vsak dan od 9. do 12. in od 14. do 19. ure.

Maščevanje Nemcev

(nadalj. iz 8. in 9. str.) očetov in bratov. Zaželeli so si še več žrtev. Poleg devetih domačinov je bilo potrebnih še trideset talcev, trideset nedolžnih življenj.

Ljudje v okolici so si z grozo v očeh zatiskali ušesa, da niso slišali vseh krikov in streljanja.

Proti večeru so Nemci pripeljali kamion in odpeljali

nesrečna trupla. Ljudi so metali na kamion kot prazne otepe slame, ne meneč se zato, da so bili pred kratkim še živi in predvsem srečnejši od svojih krvnikov.

Kamion je odrohnul. Kam so odpeljali pobite ljudi, tega ni vedel nihče.

Rezka Lipovec
učenka 8. b razreda
os. šole Tone Čufar

II. medklubski festival amaterskega filma

V praznovanje 100-letnice Železarne so se vključili tudi jeseniški kinoamaterji. V Delavskem domu pri Jeleni bo 18., 19. in 20. aprila II. medklubski festival amaterskega filma, ki ga organizira filmska skupina ODEON. S pripravi za ta festival so pričeli že pred nekaj meseci. Lanskoletna uspešna organizacija I. festivala jih je spodbudila, tako da so letošnji festival razširili na zvezno merilo. Konkurenca bo verjetno precej večja kot lani, čeprav filmov morda ne bo dosti več, ker je število filmov, ki jih lahko pošlje vsak klub, omejeno tako, da bodo poslali le svoje najboljše filme.

Od domačih kinoamaterjev bodo na festivalu sodelovali Janez Hrovat s filmom »Ran-

dez vous«, »Bele planjave« in »Ognjena kača«, Branko Alt s filmom »Kocka ni padla« in Alojz Kerštajn s štirimi filmi, o katerih pa v času, ko to poročamo še ne vemo nič točnega.

Za festival pa so že prispele filmi iz kinoklubov Valjevo, Rudnik pri Gornjem Milanovcu, Beograd, Ljubljana, Pančevo, Ljutomer, prispeli pa bodo še filmi kinoklubov, ki so se udeležili festivala 8 mm filmov v Novem Sadu, ki je bil pred dvema tednoma.

Žirija, ki jo sestavljata dva Jeseničana, dva Ljubljana in en Zagrebčan, bo poleg plaket in diplom podelila avtorjem najboljših filmov tudi praktična darila, ki jih bodo prispevale razne organizacije in podjetja z Jesenic.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

5. in 6. aprila ital. barvni CS film ZA DOLAR VEČ, v režiji Sergia Leoneja, v glavni vlogi Clint Eastwood, ob 17. in 19. uri.

7. aprila šp. barvni film IZGUBLJENA ŽENA, v režiji Tulija Demekelija, v glavni vlogi Sarita Montiel, ob 17. in 19. uri.

8. in 9. aprila franc. barvni CS film SMER SANTA KOSTA, v režiji Jacquesa Poitrenauda, v glavni vlogi Reger Hamina, ob 17. in 19. uri.

10. aprila amer. film DAN, KO SO DELILI OTROKE, ob 17. in 19. uri.

11. aprila franc. barvni film TETKA ZITA, v režiji Roberta Enrica, v glavni vlogi Joana Shimkusa, ob 17. in 19. uri.

12. aprila nem. braz. barvni CS film PUSTOLOVŠČINE NA AMAZONKI, v glavni vlogi Barbara Rütting, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

5. in 6. aprila franc. barvni CS film SMER SANTA KOSTA, ob 18. in 20. uri.

7. in 8. aprila ital. barvni CS film ZA DOLAR VEČ, ob 18. in 20. uri.

9. aprila amer. film DAN, KO SO DELILI OTROKE, ob 18. in 20. uri.

10. in 11. aprila ital. barvni film JOHNNY BANCO, ob 18. in 20. uri.

12. aprila zah. nem. film NENAČADNI MENIH, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

5. aprila amer. barvni CS film NENAČADNA KRAJA.

6. aprila angl. barvni film SMESNE STVARI SO SE ZGODILE NA POTI V FORUM.

10. aprila ital. barvni CS film ZA DOLAR VEČ.

12. aprila ital. barvni film JOHNNY BANCO.

Kino ŽIROVNICA

6. aprila amer. barvni CS film NENAČADNA KRAJA.

9. aprila ital. barvni CS film ZA DOLAR VEČ.

13. aprila ital. barvni film JOHNNY BANCO.

Kino KRANJSKA GORA

4. in 5. aprila dan. barvni film ODKRITJE LJUBEZNI.

6. aprila ital. barvni film JOHNNY BANCO.

10. aprila franc. barvni CS film SMER SANTA KOSTA.

12. aprila ital. barvni CS film ZA DOLAR VEČ.

Gledališče

SOBOTA, 5. 4., ob 19.30: Koncert vokalno-instrumentalnega ansambla CARAVELLE. Sodelujejo novi mladi pevci.

NEDELJA, 6. 4., ob 19. uri: B. Brecht DOBRI CLOVEK IZ SECUANA — IZVEN

Vse ljubitelje gledališča na Jesenicah in zlasti v okolici opozarjamo, da je pričetek igre DOBRI CLOVEK IZ SECUANA zaradi dolžine predstave izjemoma ob 19. uri, zato da so obiskovalcem na voljo vsa javna prometna sredstva po 10. uri.

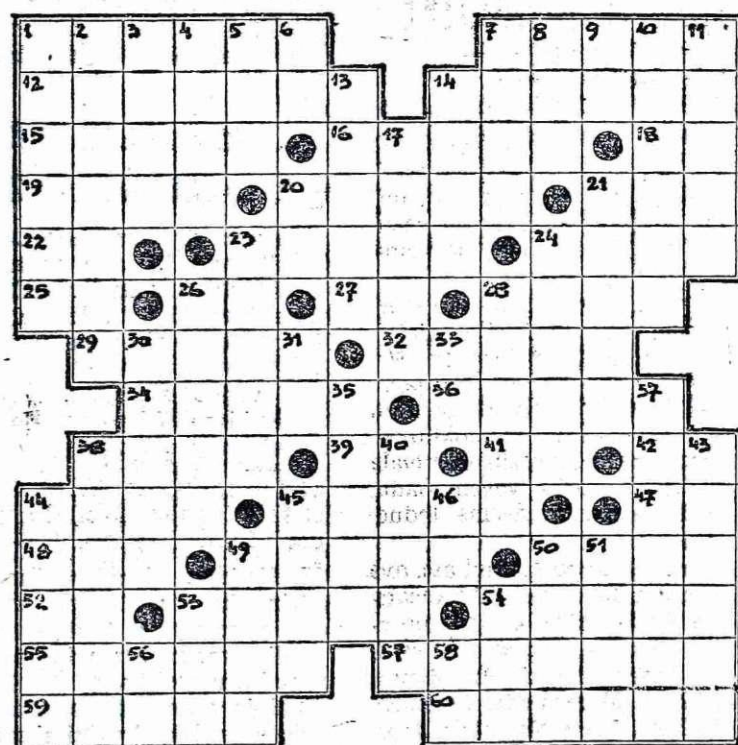
Vstopnice si zagotovite z rezervacijo na telefon 82-200.

Križanka

Vod.: 1. stožčasto telo, 7. koruzi podobna rastlina, 12. nerodnej, 14. vrsta jastreba, 15. citat, 16. žensko ime, 18. igralna karta, 19. dozorel, 20. reka v Sovjetski zvezi (zapadna in severna ...), 21. naziv, 22. samoglasnika, 23. JUS, 24. slog, 25. nedeljiva soglasniška skupina, 26. kazalni zaimek, 27. solmizacijski zlog, 28. družbeni položaj, 29. sporočilo, 32. reklamni listič, 34. aminocogljikove kisline, 36. jugoslovanski košarkar, 38. aktivni kisik, 39. dva soglasnika, 40. ljudska pritrdilnica, 42. okrajšano ameriško moško ime, 44. ozek kos blaga, 45. igra na srečo, 47. grška črka, 48. oranje, 49. pesniki, 50. mestece na polotoku Pelješcu, 52. okrajšava za starejši, 53. del jadrnice, 54. trava druge košnje, 55. država v Ameriki, 57. tečaj, 59. borišče, 60. namera.

Navp.: 1. ljudski izraz za trgovino, 2. glinasta piščal, 3. neumne, 4. velika ptica, 5. pripadnik starodavnega plemena z visoko razvito kulturo, 6. delavska enota, 7. plača gozdna žival, 8. letovišče pri Opatiji, 9. sončni bog, 10. vrsta blaga, 11. neprijetnega okusa, 13. nižje razvito živo bitje, 14. Benjamin, 17. tekmeč, 20. okrajšava za aka-

demski naslov, 21. Odisejeva domovina, 23. mestece v Istri, 24. priletina, 26. reka v Jugoslaviji blizu bolgarske meje, 28. telovadna vaja, 30. nekdanji zemljiški posestnik — najemnik, 31. predlog, 33. samoglasnik in soglasnik, 35.

italijansko nogometno moštvo, 37. kraj na Primorskem, znan iz NOB, 38. orač, 40. vznesenost, zanos, 43. jugoslovansko gorstvo, 44. iver, 45. natrijev karbonat, 46. osebni zaimek, 49. prosto leti navzdol, 50. spoj, 51. jezero v Etiopiji, 53. Hus, 54. stara mama, babica, 56. nikalnica, 58. števniki.

RAZGLAS

UPRAVNI ODBOR SPLOŠNE BOLNICE JESENICE razglasa prosto delovno mesto

visokokvalificiranega instalaterja

za vodovodno in toplovodno napeljavo, ali VK strojnega ključavničarja.

Kandidati naj vloge z opisom dosedanjih zaposlitev predložijo upravi Splošne bolnice Jesenice do 20. aprila 1969.

SPLOŠNA BOLNICA JESENICE
OBJAVA

OBVESTILO

Vse podporne člane prejšnje jeseniške in javorniške godbe obveščamo, da je vse obveznosti do vseh podpornih članov prevzel novoustanovljeni pihalni orkester Jeseniških železarjev Jesenice. Podporno članarino za leto 1969, ki znaša 12 N din, bomo obračunali pri aprilnem izplačilu osebnega dohodka.

V vseh železarskih in revirskih centrih imajo enake godbe in je podporni član vsak član kolektiva. Od osebnega dohodka se jim odteguje vsak mesec po 1 N din. Želimo, da bi sedaj, ko imamo enotno godbo, uredili to tudi pri nas.

Podporni član lahko postane vsak občan v starosti do 40 let. S 100 % vpisom celega obrata pa se starost ne upošteva.

Če si podporni član godbe, koristiš:

1. S svojim prispevkom 12 N din letno podpiraš obstoj in napredek godbe, ki vedno in povsod služi interesom skupnosti in tudi posameznikom izkazuje poslednje časti.

2. S tem koristiš kolektivno tvojega obrata, posebno pa svojcem, ker je to neke vrste zavarovanje in ta denar, če si redni član, ni izgubljen, ker imaš po pravih godbe določene pravice.

Obrachamo se na vsa obratovodstva in sindikalne odbore obratov, da sodelujejo in nam pomagajo v tej akciji, sprejemajo nove člane in spiske prijavljenih oddajo do 15. 4. t. l. na mezdni urad.

Odbor pihalnega orkestra Jeseniških železarjev

Jesenice

PREKLIC

Preključujem neresnične besede, ki sem jih izrekel proti Petru Kraljiču.

Franc Štros
plavž

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem sindikalnemu odboru transportne službe za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času bolovanja in mi je bila zelo dobrodošla.

Jože Dobravec

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubega moža, očeta in starega očeta

JAKOBA TORKARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nepozabnega v tako velikem številu s tihim sožaljem spremili na njegovi zadnji poti.

Zahvaljujemo se vsem sosedom, prijateljem in znancom za izkazano pomoč ter nam v teh težkih trenutkih stali ob strani.

Posebno se zahvaljujemo sodelavcem RTA, trgovskemu podjetju Rožca Jesenice, trgovskemu podjetju Špecerija Bled in kolektivu Avtoparka Bled, ki so darovali vence ter vsem, ki so darovali cvetje in nam izrekli sožalje.

Enako zahvalo smo dolžni pevcem Društva upokojenecv Jesenice za njihovo ganljivo slovo.

Zažujoči: žena Ivana, sinovi Vinko, Janez in Tone z družinami, hčerki Liza in Francka z družinama, hčerka Ivanka z Vidico in sin Lojze.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega dragega sinka, bratca in vnuka

JOŽKA POGAČNIKA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so v težkih dneh sočustvovali z nami.

Zahvaljujemo se vsem sosedom, prijateljem in znancom za nesebično pomoč. Prav tako se zahvaljujemo darovalcem cvetja in vencev ter vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Posebno se zahvaljujemo dr. Pelcerju, primariju dr. Hafnerju, dr. Ažmanu in ostalemu osebju jeseniške bolnišnice za požrtvovalno skrb in nego.

Zažujoča družina
Pogačnik in ostalo sorodstvo.

POZIV

V mesecu aprilu 1969 bo izvršeno aerosnemanje območja Žirovnice z naselji Moste, Breg, Žirovnica, Selo, Zabreznica in dela Breznice. Snemanje bo služilo za izdelavo novih katastrskih in topografskih načrtov v merilu 1:1000.

Na podlagi 9. člena temeljnega zakona o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru (Ur. list SFRJ št. 15/65) morajo uporabniki, lastniki in uživalci zemljišč na tem območju vse parcele, ki so navedene v posebnem obvestilu in razglasu, na svoje stroške zaznamovati z vidnimi trajnimi mejniki najkasneje do 5. aprila 1969.

Če zaradi pomanjkljivega zamejičenja ne bo možno posneti parcelnih meja, grede vse dodatne izmeritve v breme lastnika, uporabnika in uživalca nezamejičene parcele.

Eventuelnih sporov glede parcelnih meja geometri ne bodo reševali pri zamejičenju niti pri sami izmeritvi.

Vsa pojasnila ter predpisani betonski mejniki so na razpolago pri vodji geodetskih del v pisarni SZDL v domu Partizan v Žirovnici dnevno od 7. do 9. in od 17. do 19. ure, razen nedelje.

Katastrski urad

Tekme veteranov na Viševniku

Tekmovanja veteranov na Viševniku — Pokljuka, 29. marca, ki je bilo zamišljeno bolj kot srečanje nekdanjih tekmovalcev, se je udeležilo nepričakovano veliko veteranov. Med najrazličnejšimi akcijami, ki jih je do danes izvedla redakcija tednika Tedenske tribune, je ta med najboljimi. Že lani, ko je bilo prvo srečanje, je bil odziv nepričakovano velik, letos pa je bil še večji. Tudi tekmovalci sami so dobili pravi športni okvir. Nastopajoči so bili dobro pripravljani in odvijale so se hude borbe v vseh starostnih razredih. Letos so bili povabljeni na start tudi najboljši tekmovalci veterani iz sosednjih republik. Tekmovalci so nastopili v štirih starostnih kategorijah in sicer: od 35—40 let, od 40—45, od 45—50 in iznad 50 let. Vsega je nastopilo v tekih 42 moških in 7 žensk, v veleslalomu 134 moških in 32 žensk. Skupaj je v vseh disciplinah nastopilo 215 tekmovalcev in tekmovalcev.

Snežne razmere so bile na Viševniku več kakor odlične. Pripadniki JLA so pripravili vzorne proge in tudi organizacija je bila zares vzorna. Vojška je naredila več snežnih iglujev (biyakov), kjer so se točile vse dobrote iz raznih steklenic. Navzoči so bili poročevalci časopisov, radia in televizije. Vzdušje je bilo zelo svečano, skoraj nekoliko olimpijsko. K dobremu razpoloženju je pripomoglo tudi lepo sončno vreme, ki smo ga že dolgo pogrešali. Po prireditvi so bili tekmovalci gostje JLA, ki jih je povabila na pravi vojaški pasulj.

Zvečer je bil v hotelu Toplice na Bledu svečani del prireditve, razdelitev pokalov in diplom. Vsi nastopajoči so prejeli diplome, zmagovalci pa poleg diplome še lepe pokale. Uvodne besede sta spregovorila urednik TT Jerin in predsednik SZS Bel-

pavlovič. Posebne plakete so prejeli štirje najstarejši udeleženci tekmovalcev. Ta drugi, svečani del, ki je bil sicer zelo prisrčen, se je preveč zavlekel z žrebanjem nagrad tekmovalcev.

REZULTATI — TEKI ŽENE (dolžina proge 1,5 km): I. kategorija: 1. Angela Šmid 11:21,8, 2. Simonović — Ažman Branka 19:20,8, II. kat.: 1. Kordež — Golc Angela 8:52,5, 2. Drovenik — Kristančič Ančka 11:24,6, 3. Luznar — Pogačnik Štefka 12:48,4; III. kat.: 1. Mara Rekar 7:17,8, 2. Arbeiter — Belaj Amalija 7:39,3.

MOSKI — I. kat. (1,5 km): 1. Matevž Kordež 6:04,2, 2. Tone Pogačnik 6:16,4, 3. Jože Knific 6:32,1; II. kat.: (3 km): 1. Janez Novak 13:44,0, 2. Sirač Pinje 14:29,6, 3. Bogdan Napokoj 15:44,0; III. kat.: (3 km): 1. Gašper Kordež 12:36,0, 2. Jože Žvan 15:01,0, 3. Franc Vojvoda 15:23,0; IV. kat.: (3 km): 1. Miro Žibert 15:27,8, 2. Branko Vavpetič 15:49,0, 3. Franc Korbar 16:02,8.

Veleslalom progi sta bili dve. Tekmovalci iznad 50 let so imeli skupno z vsemi ženskimi tekmovalkami krajšo progo, okrog 400 m dolgo z 18 vratci, ostale mlajše kategorije moških tekmovalcev so imeli okrog 600 m dolgo progo z 28 vratci. Obe progi sta bili razmeroma težki, zaradi odličnih snežnih razmer pa sta dobro vzdržali veliko število tekmovalcev.

VELESALOM — ŽEN-SKE — I. kat.: 1. Bara Adamič 37,1, 2. Lojzka Praček 38,5, 3. Nada Urbar 40,2; II. kat.: 1. Kosec — Magušar Mica 39,4, 2. Darinka Lukanc 40,7, 3. Mili Dernač 43,2; III. kat.: 1. Marija Komar 38,7, 2. Slava Zupančič 39,7, 3. Marija Černe 41,8.

VELESALOM — MOSKI — I. kat.: 1. Ciril Praček 33,7,

2. Davorin Žvan 38,9, 3. Jože Švigelj 39,4; II. kat.: 1. Tine Mulej 43,3, 2. Slavko Lukanc 46,9, 3. Janez Štefe 47,8, 4. Dominko Uršič 48,0, 5. France Gašperin 48,2; III. kat.: 1. Matevž Lukanc 46,5, 2. Jože Pogačnik 50,0, 3. Jože Kermelj 50,4, 4. Janko Kermelj 50,7, 5. Bine Rogelj 51,1; IV. kat.: 1. Miha Bernik 46,1, 2. Stanislav Markulin 47,2, 3. Vinko Švab 47,5, 4. Ludvik Dornik 47,6, 5. Janko Četina 48,9.

Navedli smo samo prva mesta, na rezultatni listi pa je zelo veliko jeseniških železarjev, kar jim je vsekakor v čast, kajti s športnim udejstvovanjem v pozna leta skrbijo za svoje zdravje in za svoje fizične sposobnosti, kar se odraža tudi pri delu na delovnem mestu. Vsem veteranom čestitamo in jim želimo, da bi še dolgo lahko nastopali!

-il

Kramarjev smuk

Jesenice, 60,9, 23. Lojze Novak, Jesenice, 62,4.

Isti dan so izvedli člani jeseniškega AO Fülle, Žagar in Trček vzpon po severni steni Storžiča, ki je še vedno popolnoma zasnežen. Vzpon so opravili v petih urah.

Naj navedemo še razvrstitev ekip za Kramarjev smuk: 1. AO Jesenice, 2. AO Mojstrana, 3. AO Kranj.

Smučanje je šibka točka

jesenškega AO. Tega se Jeseničani dobro zavedajo, zato tudi ne računajo, da jim bo šlo vedno tako po sreči kakor to pot. Že samo ekipa iz Mojstrane je veliko močnejša, toda to pot ni imela športne sreče, po čem tega tudi Tržičani niso imeli na startu vseh svojih najboljših mož. Kljub temu so se jeseniški alpinisti zelo razveselili težko priborjenega pokala.

Pred prvenstvom

Preteklo nedeljo so jeseniški nogometaši v prijateljski tekmi doma premagali nogometaše iz Kroke z 8:0 (3:0).

Za Jesenice so nastopili: Ivanović (Kukec), Barac, Lukanc, Šubic, Kralj, Komel, Stošič, Smagin, Pavlič, Kačar, Noč, Kupljenik, Ljušič, Sušnik.

Gole so dosegli: Pavlič - 5, Noč 1, Kralj 1, Šubic 1.

To je bila zadnja tekma jeseniških nogometašev pred začetkom spomladanskega dela tekmovalcev v gorenjski

ligi. Doslej so igrali v gosteh z Gorico neodločeno 3:3, dobili v Kamniku 4:2 in izgubili v Šk. Loki 4:1.

Jesenice so osvojili drugo mesto za Tržičem z eno točko zaostanka, upajo pa, da bodo ob koncu prvenstva zasledili prvo mesto in se tako uvrstili v zahodno slovensko consko ligo.

Prvo prvenstveno tekmo bodo odigrali že to nedeljo s Senčurjem, ki je bil tretji, torej se obeta zanimivo srečanje.

Z. F.

Še eno tekmovalje mladih smučarjev

Vodstva referata za pionirsko smučanje je izkoristilo ugodne snežne razmere in priredilo preteklo nedeljo še eno tekmo v veleslalomu za svoje pripadnike. Tekmovalci so bili ob enem zadnja priprava pionirjev in pionirk za veliko prireditev v spomin padlim borcem. To tekmovalje v veleslalomu bo prihodnjo nedeljo na Črni vrhu in se ga bodo udeležile ekipe vseh osnovnih šol v občini in ekipa iz Beljaka.

Proga je bila dolga okrog 700 metrov in je imela 31 vrat. Vseh udeležencev je bilo 24, od tega 3 pionirke. Progo so prevozili dvakrat.

Rezultati:

Mlajši pionirji: 1. Sašo Oblak 137,0 sek., 2. Slavica Kerec 158,1 sek., 3. Rok

Štravs 167,5 sek., 4. Žiga Saksida 174,9 sek., 5. Sašo Pernuš 193,2 sek.

Starejši pionirji: 1. Sašo Jekler 124,9 sek., 2. Janez Saksida 132,9 sek., 3. Ivan Flander 150,0 sek., 4. Bor Domjan 153,6 sek., 5. Nevena Veskovič 163,8 sek.

Mlajši mladinci: 1. Janez Gašperin 119,5 sek., 2. Iztok Saksida 122,2 sek., 3. Zvone Špec 128,3 sek., 4. Janez Zupan 128,4 sek., 5. Zvone Kováč 136,2 sek.

Tekmovalje je pokazalo, da strma in ledena proga ne dela več hujših preglavic našim pionirjem, kar je bil še primer na tekmovalju na Zelenici pred mesecem dni. Trener Joža Oblak je prav tej stvari posvetil zadnji čas vso pozornost.

T. Š.

REZULTATI — PD ČLANICE: 1. Olga Vilman, PD Javornik, 54,9, 2. Alenka Ahčič, PD Tržič, 61,4, 3. Damjana Salberger, PD Tržič, 70,6; PD ČLANI: 1. Franc Kurnik, Tržič, 50,8, 2. Andrej Zupan, Kranj, 51,1, 3. Matija Kramar, Tržič, 52,4, 4. Ludvik Soklič, Tržič, 52,6, 5. Franc Kotnik, Mojstrana, 52,7.

AO ČLANICE: 1. Marija Horvat, Ljubljana, 70,0, 2. Ema Salberger, Tržič, 70,1, 3. Mici Kavar, Ljubljana, 70,3, 4. Boža Leskovec, Ljubljana, 82,1; AO ČLANI: 1. Tomaž Jamnik, Kranj, 48,6, 2. Ciril Praček, Jesenice, 49,2, 3. Vinko Švab, Tržič, 49,2, 4. Klavdij Mlekuž, Mojstrana, 50,4, 5. Janez Petrač, Ljubljana, 51,2, 9. Miha Fenz, Jesenice, 52,2, 13. Tone Marinšek, Jesenice, 58,2, 20. Lado Hlade,

Strelnska družina Triglav - ponovno začela z delom

Strelnska družina TRIGLAV je bila več let eno najmočnejših društev na Javorniku in na Koroški Beli. Sestavljali so jo v glavnem mladi ljudje, poleg njih pa je bilo tudi veliko starejših, zlasti takih, ki so bili pripravljani, da opravijo številna organizacijska dela, ki jih ni bilo malo. Tudi doseženi rezultati so bili zelo dobri, saj sta iz vrst strelnske družine TRIGLAV izšla Vera in Janez Otrin, ki sta dosegla zelo dobre rezultate tudi v republiškem, zveznem in mednarodnem merilu.

Žal je v zadnjih dveh letih delo v strelnski družini skoraj povsem zamrlo. Da bi delo

poživili, je bil pretekli ponedeljek na pobudo krajevne organizacije ZK Javornik — Koroška Bela v domu upokojencev razgovor z namenom, da bi v bližnji prihodnosti ponovno omogočili ljubiteljem strelnskega športa delo v strelnski družini. Ugotovili so, da je na Javorniku precej občanov, ki se zanimajo za strelnski šport, med njimi veliko mladih, zato ne bo težko ponovno poživiti dejavnosti, ki je bila dolgo vrsto let v ospredju. Imenovali so iniciativni odbor, ki bo pripravil vse potrebno za izredni občni zbor, ki bo 17. aprila ob 18. uri v kulturnem domu na Javorniku.

-or